

CONTRA

nr 6 1998 (nr 142 från starten) årgång 24 Pris 25:-

**Contra flyttar till Söderhavet!
Letter och ryssar i Lettland
Wallenberg och Eichmann**

FRIHETENS RÖST
för västerländsk demokrati

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra

Eltertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Tommy Hansson

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM

Telefon 08-720 01 45

Telefax: 08-720 01 95

Internet

E-post redaktionen@contra.nu

Internet hemsida <http://www.contra.nu>

Sluten del endast för prenumeranter:

<http://www.contra.nu/prenumerant/oversikt.html>

Användarnamn: prenumerant

Lösenord: ronaldreagan

Nytt lösenord kommer i nästa nummer av Contra

Prenumeration

Minst 145, rekommenderat 200 kronor, per år.

Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro

443-5467.

Finland: Minst 100 mark per år.

Leonia girokonto 800055-1125829.

Norge: Minst 140 norska kronor per år.

Norskt postgiro 0606 199 8277.

Danmark: Minst 130 danska kronor per år.

BG ForretningsGiro 1 69 06 98.

Medarbetare

Styrelseordförande: Göza Mölnár

Redaktion: Tommy Hansson, Carl Johan Hardt, Carl G. Holm och Tommie Ullman.

Övriga medarbetare: Bertil Häggman, Birger Larsson,

Bertil Lindblom, Arne Sundström, Niclas Thorselius och

Marek Zyto samt Christer Arkelors, Italien, Peter Hartvig

Danmark, Bertil Wedin, Mellersita Östern, Allan C.

Braunfeldt, USA och Rune Westin, Australien.

Annonser

Johannes Dirfeldt 0522-363 50

Presstagd 1998-12-01

Sävsjö Grafiska, Sävsjö 1998

Omslagsbilden denna gång är hämtad från Söderhavet. Svenska byråkrater i form av företaget Internic-SE tvingar Contra att flytta till Söderhavet. Tyvärr – åtminstone för redaktionen – är det dock bara en flytt i cyberrymden.

CONTRA-NYTT

Mer Contra på Internet

Inom kort går vi in i årtusendets näst sista år (håll med om att det är först i slutet av år 2000 som vi kan räkna ett helt årtusende...). Contra satsar ytterligare på Internet, som framgår av en särskild artikel i detta nummer.

Vi inför från och med december en särskild slutna avdelning på Internet. För att komma in där måste man vara prenumerant på Contra. I varje nummer av Contra kommer vi att bjuda på ett nytt lösenord och bara den som har lösenordet kommer åt informationen. När Din prenumeration på Contra går ut tappar Du även möjligheten att gå in på den stängda avdelningen av Internet. Användarnamn och lösenord framgår av redaktionsrutan här invid. Inledningsvis är innehållet på den slutna avdelningen begränsat, men det kommer att byggas ut successivt.

Contra har också öppnat en "anslagstavla" på Internet, som under de första veckorna blivit flitigt använd. Anslagstavlan är till för fri debatt och ligger självklart på den öppna delen av Contras sajt. På anslagstavlan är det högt i tak. Vi har sett många inlägg från flitiga Contra-läsare, men det förekommer också att kommunister och annat tvivelaktigt folk ger sig in på anslagstavlan. Då är det viktigt att Contra-läsarna håller sig framme och ger svar på tal. Anslagstavlan hittar Du på Contras hemsida, som fått ny adress, <http://www.contra.nu>

För den som tycker att det är för långt mellan utgåvorna av Contra finns *Veckans Contra*, som kommer hem till Din elektroniska brevlåda varje söndag. Skicka ett e-postmeddelande till veckanscontra@contra.nu, så kommer brevet helt gratis.

Vi har många fler idéer för Internet. Men både tid och tekniska kunskaper är begränsade. Den som är beredd att göra en insats för att förbättra Contras sajt är välkommen att höra av sig till redaktionen: redaktionen@contra.nu

Ekonomiskt stöd behövs

Nu vid årsskiftet sänks skatten för första gången på länge. Vi hoppas att det lämnar utrymme för annars hårt skattetyngda Contra-läsare att satsa en slant på Contras utveckling. Tidskriften är helt beroende av läsarnas ekonomiska stöd för att kunna utvecklas. Använd det bifogade inbetalningskortet. Vi lägger med ett inbetalningskort i varje nummer för att möjliggöra för läsarna att ekonomiskt stödja Contra och att beställa böcker och annat material från Contra. Ge gärna någon som verkligen behöver läsa tidningen i Din omgivning en gåvoprenumeration.

Valentins Silamikelis

har skrivit en lång artikel om utvecklingen i Lettland i detta nummer av Contra. Valentins har tidigare gjort sig känd bland Contra-läsarna genom att ha skrivit boken *Baltutlämningen*. Den är byggd på hans egna erfarenheter av flykten till Sverige, utlämningen till det Sovjetunionen som svenska myndigheter plötsligt ansåg vara hans hemland, åren i Gulag norr om polcirkeln, ett liv som andra klassens medborgare i Sovjet och sedan en upprättelse i form av en inbjudan att besöka Sverige. Om Du inte har läst boken än kan Du beställa den från Contra för 235 kronor.

Radannonser

Contras radannonser kostar 40:- för högst sex rader. Skicka in text och betalning till Contra, Box 8052, 104 20 Stockholm

Citroën BX16 1988, 15.000 mil. Nya hydraulrör och däck. 11.000:-.
Tel 08-708 72 43

Letter och ryssar i Lettland

av Valentins Silamikelis

Under våren 1998 hamnade Lettland i blickfånget. Letterna ville komma in på "snabbspåret" till EU. Men förhoppningarna stördes av påstått förtryck av den ryska minoriteten. Rysk TV visade bilder som påstods föreställa ryska pensionärer som misshandlades av lettisk polis. Och veteraner från Andra världskriget började "marschera igen". I Moskva ordnades med bojkotter av lettiska varor i protest mot "förtrycket" av ryssar...

Valentins Silamikelis befinner sig mitt i händelseutvecklingen. Han var med när de lettiska veteranerna ("legionärerna") samlades. Han har upplevt hur ryssarna har flyttat in och tagit för sig i hans eget land. Och han känner de gamla ockupanternas hat mot Lettland och letterna. Men samtidigt visar han upp tolerans och förståelse. Liksom de flesta letter. Ryssar flyttar i hundratalsentusental från de före detta sovjetrepublikerna i Centralasien, när den inhemska befolkningen tagit makten. Men inga ryssar flyttar från Lettland. Varför? För att ryssarna har det bättre i Lettland än i Ryssland!

I Lettland bodde före första världskriget 2,5 miljoner letter. Före andra världskriget var siffran nere i 2 miljoner. Idag bor det bara 1,5 miljoner letter i Lettland. Nedgången är en följd av ockupationer, våld, krig, förödelse, mord, flyktingar och deportationer. Samt femtio års russifiering. Och allt detta trots normala födelse-tal.

Under de två världskriegen drabbades befolkningen i Baltikum värre än andra nationer. Ja även värre vid en jämförelse med polacker och judar.

Idag finns det ungefär 100 000 människor som tillhör de riktiga minoriteterna i Lettland. De minoriteterna är lojala medborgare. Av de 700 000 så kallade ryskspråkiga som skickades till Lettland är 400 000 enligt internationell rätt att betrakta som koloniserare, inte etniska minoriteter. De kom utan att be om lov och utan att inhämta tillstånd.

Flertalet eller 300 000 av dem är ryssar som hatar Lettland och letterna och bara väntar på en återförening med Ryssland. Därför har de inte lärt sig lettiska, de kallar

lettiskan för "hundarnas språk". Och inte ens de 150 000 som har rätt att begära lettiskt medborgarskap har ansökt om det. Bara 7 procent av de berättigade ansökte om lettiskt medborgarskap under de första sju åren som Lettland var självständigt. Den fiendliga inställningen mot letterna visas ganska öppet vid olika offentliga sammankomster och genom klotterpåsta'n "bei hansov!" (slå till mot "Hans" – letter och västerlänningar).

Men på det lokala planet lever vi fridfullt. Ingen blir misshandlad eller mördad på grund av sin nationalitet, något som ju kan drabba till exempel turkar i Tyskland. Från Centralasien och Kaukasus har miljoner ryssar flytt till Ryssland. Från Baltikum har inte en enda flytt. Om EU öppnar sina gränser skulle säkert större delen av "minoriteterna" i Baltikum flytta vidare västerut. Därför vill de ledande politikerna och byråkraterna i EU se till att vi ger alla i Lettland medborgarskap, även de som saknar språkkunskaper och hatar Lettland. Syftet är att hindra en flodvåg av ryssar in till övriga Europa.

Varför stannar nu ryssarna i Baltikum? Svaret är att levnadsstandarden är högre. Samhällena kännetecknas av lag och ordning. Löner och pensioner betalas faktiskt ut, något som ju inte är fallet i Ryssland. Dessutom är människorna i Baltikum toleranta. Det är skälet till att invandrarna i Baltikum känner sig väl tillfreds med situationen. Alla kan dessutom ryska och i de stora städerna talas det mer ryska än lettiska. I sju stora lettiska städer är letterna i minoritet, i Riga är de bara 33 procent av befolkningen och i Daugavpils bara 13 procent.

Det fria Lettland, före Andra världskriget, hade skolor och ett fritt kulturliv för inte mindre än sexton nationella minoriteter. Idag finns det återigen skolor i Riga för judar, polacker, litauer, ester, ukrainare och andra. Det fria Lettland tog emot flyktingar – och gav dem uppehållstillstånd – från Hitlers Europa. Också idag har vi i Baltikum mer liberala regler för minoriteter än i många andra delar av Europa.

Ryska nomenklaturen har tagit för sig

Trots att vi blir alltmer liberala får vi allt fler klagomål. Offret påstås vara skurken. När vi beslutar att försvara det främsta uttrycket för vår identitet, språket, drabbas vi av kritik från andra länder och från våra egna proryska reaktionärer. I Lettland är de starkast och därför är det vi som idag utsätts för attackerna, när vi har förlorat kommer man i tur och ordning att ge sig på Estland och Litauen. Söndra och härska!

Den gamla nomenklaturen, direktörer och företagsledare, på den sovjetiska tiden var ryssar. De hade kommunistpartiets och KGBs pengar och de håller fortfarande nyckelposterna i ekonomin. Därför är de rikaste människorna i Lettland (och jag antar att samma gäller i Estland) ryssar.

När de flyttade till Baltikum fick de alla nya och fina lägenheter. I den utsträckning de infödda har lägenheter är de gamla och slitna.

Bortsett från de ekonomiska förhållandena behandlas alla lika i Baltikum. Många ryssar, före detta militärer, får extra höga pensioner från Ryssland. Många har utan någon som helst moral gjort sig själva till kapitalister och finansierar krafter som är fiendliga mot Baltikum. Det gäller särskilt de som tidigare arbetade för KGB.

Två nationer i Europa befinner sig i en unik situation, eftersom de hotas av utplåning. Det gäller letterna och esterna och orsaken är russifieringen. Enligt internationell rätt har de här nationerna rätt att stifta lagar som skyddar deras egen existens. Nationens rätt är viktigare än individens rätt, så som det är i krig.

Växter och fåglar som hotas av utplåning registreras i Röda Boken och skyddas över hela världen. När ska nationer registreras i Röda Boken? Under sovjettiden utplånades nittio små nationaliteter. Fortfarande kastar världens mäktiga tärning med de små nationernas öden. Är det inte det som sker när till exempel Jeltsin och Chirac träffas i Moskva?

Patriotism brukar ibland likställas med separatism eller nationalism, ord som har en dålig smak efter Hitler. Men kom då ihåg att det var Lenin som sa att "små nationers nationalism är svaret på stora nationers chauvinism".

Har Du någonsin hört talas om att det finns ett land där de tyska ockupationsstyrkorna fick stanna kvar och ta med sig sina familjer? I Baltikum idag finns fortfarande tiotusentals pensionerade sovjetiska militärer. De längtar efter Sovjetunionens pånyttfödelse och skriver om sina drömmar i tidningarna i Riga. Tusentals deltar i demonstrationer. Varför ska de demonstrationerna tillåtas? De tilläts i demokratis namn och namn av minoriteternas rättigheter. Efter femtio års terror är vi för vekhjärtade och vi är ännu inte fria från fruktan. För varje steg vi tar måste vi kasta ett öga bakåt – vad säger Ryssland? Sådan är vår situation.

Propaganda och imperialism

Den 3 mars i år ordnade en ryskspråkig tidning ett möte med ekonomiska krav i Riga. Mötet ägde rum på en av stadens huvudgator. TV-journalister från Moskva bjöds in, liksom åldringar från andra städer (Daugavpils). Många ryssar fick mel-

lan 5 och 10 lat (ungefär 150 kronor) för "reskostnader". Av misstag fick en del lettiska kvinnor samma erbjudande.

Till mötet, som saknade tillstånd, kom mer än tusen välklädda och välmående personer med plakat på ryska. Under mer än en timme stoppades trafiken, vilket fick till följd att polisen ingrep för att få upp dem på trottoarerna. Demonstranterna uppträdde aggressivt, men ingen skadades.

Målet uppnåddes inte. Det flöt inget blod. Men av en fjäder gjordes en höna.

Sedan 1988 firas letterna den 16 mars varje år, till minne av de lettiska divisionerna i Andra världskriget. Den dagen firas i kyrkorna och med blommor på gravar och minnesmärken, till minne av kamrater som stupat för ett fritt Lettland.

Nio gånger i rad har dessa möten genomförts utan protester. Presidenten och ledamöter i regeringen har deltagit under tidigare år. I år samlades för första gången ett trettiotal protesterande ryssar vid frihetsmonumentet. De höll upp plakat och skrek provokativa slagord.

Vid monumentet samlades ett tusental människor som hyllade legionärerna, sjöng patriotiska sånger och psalmen "Vår Gud är oss en väldig borg". Tillsammans med legionärerna kom också en del letter som kämpat i Röda armén, detta eftersom vi alla var lettiska soldater som tvångsinkallats av ockupationsmakterna – olika ockupationsmakter. Det rådde ingen fiendskap mellan de två grupperna!

Ryska media i Baltikum och i Ryssland framställde saken helt felaktigt. Det hela beskrevs som ett fascistiskt SS-jubileum med uniformer och nazistisk pånyttfödelse. Efter Första världskriget var letterna stolta över "de lettiska skyttarna", som bidrog till tsardömets fall och Baltikums och Finlands frihet. Monarkisterna och Kerenskij vägrade nationerna i Ryssland frihet. – men Lenin lovade dem det. Därför slogs letterna desperat på Lenins sida. Efter Lenins kupp kom nästan alla skyttarna till Lettland och deltog i kampen för att slänga ut tyskarna och bolsjevikerna.

Idag är letter och ester stolta över sina legionärer. Litauererna är stolta över sina partisaner, som skyddade de baltiska nationerna från att förintas av Stalin.

Den 17 mars samlades en mängd före detta militärer, kommunister och andra sovjetaktivister och krävde att de skulle få invandrapass snabbare. Men de krävde också att alla skulle få lettiskt medborgar-

skap utan att ens kunna språket, ja det fanns till och med krav på att Lettland återigen skulle förenas med Ryssland. En del ungdomar var klädda i svart – med armbindlar som nazisterna, med den enda skillnaden att hakkorsen var ersatt av ham-maren och skäran. De skrek fascistiska slagord.

Trots mötets provokativa karaktär blev det inga oroligheter, trots att det verkade vara syftet. Men trafiken stoppades i en halvtimme. Polisen bevakade demonstrationen helt fridfullt.

Därefter kom bomber mot synagogan och den ryska ambassaden i Riga. I synagogan krossades fönstren mot gatan och en dörr förstördes. Den lettiska regeringen såg omedelbart till att synagogan blev reparerad på statens bekostnad. Ambassaden klarade sig helt utan skador eftersom bomben exploderade 100 meter från byggnaden. Det visade sig att sprängämnet var av samma typ som använts mot en synagoga i Moskva...

Vem var ansvarig för dådet? Polisens första hypotes måste vara, den som tjänar på det. Och vem tjänar på det? Det är de ryska imperialisterna som tjänar på saken, inte letterna. Om polackerna kan klaga på att det finns många ryska agenter i landet, vad ska vi då säga i Baltikum? De finns till och med i våra parlament!

Under flera år har vi upplevt en serie av bombdåd. Ingen ansvarig kunde identifieras. Om de ansvariga fanns att söka i den ryska säkerhetstjänsten, så blev det aldrig klarlagt. Det är också möjligt att vi får se fler provokationer. Inte bara i Lettland, utan också i Estland och Litauen.

Rysk imperialism föds på nytt

Vi måste beklaga att demokratin är så svag i Ryssland att ingen protesterar mot provokationerna. Europa måste vara på sin vakt, den gamla ryska imperialismen vaknar!

I första ledet står Baltikum, sedan Moldavien, Polen och Skandinavien. Den ryska propagandan mot Lettland påminner till sitt innehåll om den tyska propagandan mot Tjeckoslovakien 1938.

I Lettland idag demonstrerar de ryska imperialisterna öppet sin önskan om ett återskapande av Sovjetunionen. De hatar inte bara letterna utan alla västerlänningar och kallar dem föraktfullt "njemtsi" – tyskar. Den ryska regeringen, borgmästaren i Moskva, guvernörerna i många regioner, en del ledamöter i duman förtalar Estland

och Lettland för påstådda brott mot de mänskliga rättigheterna. Eftersom det finns så få ryskspråkiga i Litauen är det inte möjligt att på samma sätt där tala om förtrycket av minoriteten. Moskva backar upp de krafter som vill förgöra Lettlands självständighet.

Ryssland har vid sidan av de politiska åtgärderna vidtagit ekonomiska sanktioner. Officiellt hävdar man att man ingenting gör, eftersom allt sker på privat initiativ. Naturligtvis sker det på privat initiativ! Inte skulle FN – med Lettland som medlem – ta några initiativ.

Ryssland har i århundraden strävat efter att underkiva Baltikum, på grund av regionens viktiga geopolitiska läge. Den inhemska krisen i Ryssland leder också till att man söker efter en yttre fiende. Det är bakgrunden till de ryska attackerna mot Lettland idag.

De baltiska legionärerna

Den 1 september 1950 fastslog en undersökningskommission tillsatt av den amerikanska regeringen att de baltiska legionärerna när det gällde ideologi, mål och handlingar inte kunde jämföras med Waffen SS, och att legionärerna inte varit fiendliga mot USA. Först efter detta beslut från undersökningskommissionen blev det möjligt för före detta legionärer att emigrera till USA. Tusentals utnyttjade möjligheten.

Legionärerna och de nationella partisanerna var det naturliga svaret på den makt som förstörde det egna landet – Sovjetunionen. Efter fyra år utan handling gjorde man något åt situationen.

Från 1940/41 visste vi att historiens värsta ondskas var Stalins tyranni. Den var ännu inte känd av världen och många naiva människor missförstod den. Men vi, vi var beredda att ansluta oss till djävulens mormor, om hon var beredd att slåss mot bolsjevikerna.

Alla lettiska män mellan 18 och 45 inkallades med tvång av tyskarna. Undantag gjordes bara för dem som arbetade i försvarsindustrin, hamnarna och järnvägen. De som inte infann sig till mönstringen straffades – tillsammans med sin familj – som desertörer. Resultatet blev ofta koncentrationsläger. Detta brott mot de mänskliga rättigheterna upprepades för övrigt av de sovjetiska ockupanterna efter den andra ockupationen 1944. Då inkallades alla kvarvarande män mellan 16,5 och 50 år.

Det fanns också frivilliga som ställde

Valentins Silamikelis tjänstgjorde i den lettiska legionen under Andra världskriget. Han flydde till Sverige, men blev utlämnad i Baltutlämningen och tillbringade många långa år i Gulag, i Vorkuta. Efter Lettlands frigörelse fick han upprättelse. I den här artikeln behandlar han medborgarskapsfrågan och behandlingen av den ryska minoriteten i Lettland.

upp för att slåss mot de röda förtryckarna. Det gällde dem som förlorat sina anhöriga till följd av bolsjevikiskt våld. Många av dem som gömt sig i skogarna som partisaner 1940/41 anslöt sig efter några veckor till tyskarnas nya Ostland-styrkor. De ingick i polisbataljoner och sändes delvis till fronten. Idag finns det bara några hundra kvar i livet från dessa styrkor.

Legionen bildades först i februari 1943, då det redan stod klart att Tyskland förlorat kriget. Vårt enda hopp var att Västmakterna skulle ställa upp till vårt lands försvar på samma sätt som efter Första världskriget. Ätminstone fick våra baltiska män vapen, även om de var tyska och förenade med hatade tyska uniformer. Vi ville förvisso inte tro på Göbbels propaganda att USA och Storbritannien i Jalta sålde Baltikum till Stalin.

Legionen var underställd Waffen SS (men med arméns gröna, inte SS vanligen svarta, uniformer). Anledningen var att internationell rätt förbjuder en ockupationsmakt att mobilisera ett ockuperat lands befolkning som soldater. Alltså kunde inte letterna enrullas i Wehrmacht.

Under 1943 anmäldes inga frivilliga. Alltså måste tyskarna ta till tvångsmetoder. Men under falsk beteckning av frivillighet. Vi känner igen metoden från senare

tider i Moskva...

Men när ryssarna började välla in i Baltikum anslöt sig många äldre och yngre, ja ända ner till 15 års ålder, frivilligt till våra enheter. Målet var att hindra ryssarna från att förrinta våra nationer. Då hade tyskarna inte längre någon möjlighet att göra det.

Men vi fick inte ställning som SS-soldater. Vi betecknades, på samma sätt som medlemmar i Wehrmacht, som Waffen Grenadier. Och när Berlin sommaren 1944 gav order om att den lettiska 19e divisionen skulle avväpnas meddelade chefen för norra armégruppen Schörner att han skulle behöva 6 divisioner för att genomföra ordern.

Vi sjöng glatt att vi skulle slå ner "de mäktiga", och när detta var gjort skulle vi ta oss an de "blågrå" – tyskarna hade grå uniformer.

Alla män mobiliserades av ockupanterna. Vem kan då hävda att det var en nazistisk eller kommunistisk ideologi som drev dem? Det var en tragedi! En tragedi som inte drabbade några andra nationer än de baltiska. I Julslagen i Kurland hände det att en legionär tog sin egen far som krigsfånge. Fadern hade mobiliserats av ryssarna. De äldre bröderna i många familjer hade tvångsrekryterats till legionen, medan de yngre tvångsrekryterats till Röda armén. Bror slogs mot bror. Legionen grundades och fyra årgångar (1920–1924) inkallades efter det att tyskarna redan gjort Baltikum "Judenfrei", som var deras omskrivning för Förintelsen.

Men kanske räddade inkallelserna livet på större delen av männen i min generation? Annars skulle de ha kallats in till Röda armén.

Skillnaden var att den tyska armén i Lettland var välbeväpnad och välutrustad. Den leddes av välutbildade lettiska officerare som förde försvarsstrid. Förlusterna var relativt sett mycket lägre än i den anfallande Röda armén, där generalerna aldrig tog några hänsyn till förluster i manskap.

Legionärer och rödarmister är inte ovänner

Den ryska tidningen Literaturnaja Gazeta skrev att mot bakgrund av demografiska data måste Sovjetunionen uppskatta förlusterna till 22 miljoner man i reproduktiv ålder. Tyskarna förlorade på sin sida "bara" 2,5 miljoner man på Östfronten. Antalet

Contra flyttar till Söderhavet

Contra flyttar till Söderhavet! Contras domän på Internet flyttar till den lilla söderhavssön Niue. På grund av idiotiska svenska byråkrater. Surfarna i Sverige kommer dock inte att märka någon skillnad. Alla sidor på Contras sajt kommer att ligga kvar på Telenordias datorer i Stockholm...

Den lilla söderhavssön Niue, belägen i öster om Tonga-öarna i Söderhavet, är i bästa fall en liten prick på en bra karta över Stilla Havet. Nu blir den lilla ön hemort för Contras hemsida på Internet. På grund av idiotiska svenska bestämmelser.

Utvecklingen av Contras hemsida har gått snabbt. Vi har snart passerat 20 000 besökare och därtill kommer nyhetsbrevet "Veckans Contra" med över 130 prenumeranter (nyhetsbrevet är gratis, skicka ett mejl till veckanscontra@contra.nu, så får Du det hem till Din egen e-postlåda). Tyvärr satsade vi inte från början på en lättillgänglig adress för vår hemsida. För att spara pengar valde vi en anknytningsadress, som inte är så lätt att knappa in på datorn för den som är ovan. Vet Du hur Du skriver ett tilde (~) på Din egen dator? När besöksfrekvensen har ökat, så har vi också

fått behov av att få en enklare och mer lättillgänglig adress.

Närmast till hands hade naturligtvis legat www.contra.se. Men, i april 1997 fastställdes nya domänregler i Sverige, som gjorde det omöjligt för Contra att registrera www.contra.se. Bara aktiebolag får registrera den typen av namn. Och Contra är organiserat som en stiftelse (tidskriften) och ett kommanditbolag (bokförlaget). Alltså skulle vi behöva använda adressen www.contra.a.se, vilket vi också tyckte var onödigt krångligt. Inte minst som det där extra-*a*et är så gott som okänt i svenska internetadresser.

Det räcker enligt det svenska domännamnsföretaget Internic-SE inte med att vara registrerad hos länsstyrelsen för att kunna registrera domännamnet domainnamn.se, för det krävs registrering hos

Patent- och Registreringsverket i Sundsvall. Där är Contra också registrerat som tidskriftsnamn (med ensamrätt för Sverige), men det räcker inte heller för byråkraterna på Internic-SE. De vägrar registrering av både tidskriftsnamn och registrerade varumärken. Således för till exempel tvättmedelsföretaget Lever inte registrera via.se efter sitt välkända tvättmedel Via, utan domännamnet är lever.se, där man sedan kan komma vidare till Via.

Så fungerar det i Sverige, men bara i Sverige. I USA är det "först till kvarn" som gäller. Vilket inte heller är någon lysande lösning, eftersom en del oseriösa personer har kunnat registrera in till exempel macdonalds.com och sedan begärt betalt av MacDonalds. Men Sveriges överdrivet inskränkta lösning är naturligtvis inte heller bra. Internic-SE är numer ett privatägt företag, sedan rätten till fördelning av domännamn under toppdomänen .se flyttats från Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm till det nybildade företaget Internic-SE.

När vi på Contra började leta efter alternativa adresser fastnade vi på att contra.com är upptaget av ett tyskt video-

sårade var naturligtvis större på bägge hållen.

Vänner som var med i Röda armén kunde berätta att mindre än hälften av dem som mobiliserades 1944 i Baltikum överlevde. Av de som inkallats tidigare överlevde bara några få.

I Pommern hände det att legionärer fick byta uniform och enrollerades i Röda armén. Det räddade dem inte från Gulag. Det är därför inte att undra på att legionärer och lettiska rödarmister tillsammans varje år går i minnesgudstjänster och högtider på kyrkogårdarna. Vi har gjort det varje år sedan 1988 utan protester. Vi gör det den 16 mars, den första dagen då lettiska soldater kämpade tillsammans vid Lettlands gräns. Dagen har ingen som helst koppling till tyska SS. Många av oss är idag med i Hemvärdet och har Hemvärdets uniform på minnesdagen. Och notera de lettiska legionärerna och rödarmisterna är inte ovänner.

Alla balter som inkallades av tyskarna skickades senare när Sovjet ockuperat

Baltikum till Gulag. Straffet blev vanligen minst två år. Många, särskilt officerare, sköts eller fick avtjäna mellan 10 och 25 år. Mellan en fjärdedel och en tredjedel avled av hunger, övergrepp och sjukdomar. De flesta släpptes i samband med Krusjtjevs amnesti 1955, men inte alla. Vår överste Gailitis och kaptenen Kesselis hölls fängna i sju år till 1964.

Ingen som av NKVD, NKGB, KGB eller "Smersj" kunde anklagas för verkliga eller påhittade krigsförbrytelser blev ostrafad. Alla sköts eller fick 25 år i de dödsbringande lägren eller i radioaktiva gruvor. Och de nämnda sovjetiska organisationerna arbetade effektivt. Om de missade någon förbrytare är det helt säkert att ingen annan heller skulle hitta dem.

Den ryska propagandan gör gällande att legionärerna var nazister, eftersom det i varje grupp fanns en tysk officer som var ansvarig för "utbildning". Men i själva verket fanns det en tysk förbindelseofficer bara på regementsnivå. Inga lettiska soldater var med i NSDAP (nationalsocialis-

tiska tyska arbetarpartiet), eftersom de inte var tyskar. I det fria Lettland fanns det för övrigt inget nationalsocialistiskt parti.

Den tyska krigsmaskinen omfattade sammanlagt 146 000 lettiska soldater. Tvångsinkallade och frivilliga. Efter kriget konstaterades i Väst att 50 000 av dessa dödades, sårades eller försvann. Vi som var med vet att det var ungefär dubbelt så många sårade som döda som inte kunde återvända till sina förband. Om vi till dem räknar en fjärdedel av de cirka 30 000 som hamnade i Gulag blir slutsatsen att 20 procent av de mobiliserade dödades.

Än idag efter 50 år finns det 13 000 letter som har tjänat i legionen eller andra tyska förband.

Avgörande för att det skedde är det som hände 1940/41. Stalins ockupation. Om den inte hade inträffat hade vi inte känt till historiens värsta tyranni, Stalins. Och då hade vi som under Första världskriget kämpat tillsammans med ryssarna mot vår fiende sedan århundraden, Tyskland.

Löjliga svenska byråkratiska regler gör att Contras hemsida från och med nu har adress på den lilla Söderhavssön Niue. Lättförtjänta pengar för företagsamma polynesier.

produktionsföretag och contra.org av en amerikansk dansklubb (som sysslar med [contra dance](http://contra.dance)). Även contra.net är upptaget, även om det för närvarande inte används.

I vår jakt på en bra adress fastnade vi då på den lilla Söderhavssön Niue med toppdomänen .nu. Den börjar så småningom etablera sig som en alternativadress för svenskar som vill gå runt Internets krångliga bestämmelser. På det tjänar man 25 dollar per år och domännamn. Tjugofem dollar är inte mycket, men när det börjar bli tusentals och snart kanske tiotusentals domäner, så ger det snart ett märkbart netto till den lilla Söderhavssön, som kan profitera på svensk byråkratisk dumhet. Niueanerna själva behöver inte bry sig om datahanteringen, den ligger helt kvar i Sverige. Det enda som behövs är att bevilja tillstånd att utnyttja namnet och inkassering av pengarna...

Niue blev en autonom ö associerad med Nya Zeeland 1974. Den är på 260 kvadratkilometer, mindre än Orust på svenska Västkusten. Det bor cirka 1 700 invånare på Niue, de flesta av dem är polynesier. Niue är världens största korallö. Drottning är Elizabeth II, som dock troligen aldrig

satt sin fot där. Statsministern Frank Fakaotimanava Lui är chef för en regering på fyra ledamöter. Niueanerna lever mest av jordbruk men bistånd från Nya Zeeland är också en viktig inkomstkälla. Utflyttningen till främst Nya Zeeland och Tonga har varit kraftig och befolkningen minskar. Kanske kan de svenska Internic-SE-byråkraternas dumheter bidra till att få den lilla öns ekonomi på fötter.

Ett litet PS. Ibland kan det vara svårt att hitta Contra på olika sökmotorer. Det finns främst tre "skurkar" bakom dessa problem. Den första skurken heter Contra Mesa County, en kommun som ligger i Kalifornien. Förutom kommunen själv finns en rad företag och föreningar som har "Contra Mesa" i sitt namn och som kommer upp i sökmotorn om man söker på "Contra". Den andra skurken heter kontradans, gamla sällskapsdanser som stavas med c på engelska. Den tredje och sista skurken är spanska språket, där contra är ett av de vanligast förekommande orden... Den som använder en kvalificerad sökmotor kan dock begränsa sökningen till dokument på svenska språket, då hittar man lätt till Contra.

Contra på nätet

Contra har successivt breddat närvaron på Internet. För närvarande ligger det ungefär 600 filer på Contras sajt. Och varje vecka distribueras det elektroniska veckobrevet "Veckans Contra" med för närvarande cirka 130 prenumeranter.

På Contras hemsida finns en "anslagstavla" där det är möjligt att diskutera aktuella ämnen. Debatten är fri, Ditt inlägg publiceras inom en minut. Men anslagstavlans redaktion har möjlighet att i efterhand gå in och stryka inlägg (en möjlighet som måste finnas enligt svensk lag, möjligheten utnyttjas sparsamt, det är högt i tak, men redaktionen har plockat bort sådant som passar bättre på annat håll, till exempel ett långt inlägg om TV-serien X-files.) Första veckan anslagstavlan var öppen hade vi 2400 träffar!

Nytt från denna månad är en särskild slutet avdelning endast för prenumeranter. Tills vidare är innehållet på denna del av Contras hemsida begränsad. Det blir bland annat möjligt att läsa gamla nummer av Contra och vi kommer med tiden att er-

bjuda även annat som bara prenumeranterna får tillgång till. När Du loggar in på den slutna delen av Contras sajt måste Du registrera Dig med användarnamnet prenumerant och ett lösenord som kommer att bytas i varje nummer av "pappers-contra" (så ätt bara de som betalt sin prenumerationsavgift har tillgång till materialet). Lösenordet står i redaktionsrutan på sidan 2 i tidningen. Första lösenord ut är "ronaldreagan".

Vi har många nya idéer för Internet och den som vill hjälpa till med det tekniska kan höra av sig till Contras redaktion.

Det kostar pengar

Närvaron på nätet är viktig. Men den kostar pengar och intäkterna är minimala. Vi väddar därför till alla Contra-läsare som har möjlighet att ge ett ekonomiskt stöd till Contras internet-satsning. Postgiro 85 95 89-4. Sedan inetnet-satsningen startade har vi nått 20 000 intresserade och antalet som hittar till Contras hemsida ökar dag för dag.

Contras hemsida: <http://www.contra.nu>

Vill K-G Hammar förbjuda Bibeln?

Av Tommy Hansson

För närvarande pågår utredningsarbete huruvida homosexuella bör omfattas av lagstiftningen avseende hets mot folkgrupp eller ej. Ärkebiskop K-G Hammars ställningstagande för homosexualitet aktualiserar vad som skall ske med Bibelns utsagor i frågan, om utredningens slutsatser blir jakande. Samtliga bibelställen som tar upp homosexuellt leverne avvisar nämligen detsamma i otvetydiga ordalag.

Ärkebiskop Hammar rönt under hösten internationell uppmärksamhet, då påven Johannes Paulus II inställde en planerad audiens för Hammar på grund av att denne inte distanserat sig från Elisabeth Ohlssons i Uppsala domkyrka visade fotoutställning "Ecce Homo", vilken framställer Jesus Kristus som homosexuell och aids-offer, Jesu moder Maria som lesbisk och apostlarna som transvestiter. Till råga på allt avbildas Mästaren, vilken i likhet med alla andra judiska gossebarn omskars vid åtta dagars ålder, oomskuren.

K-G Hammar har visserligen fått viss kritik också från kyrkligt håll, men det råder liten tvekan om att hans ställningstagande svarar väl mot kyrkans alltmer värde-relativistiska och renodlat humanistiska profil i förhållande till vilken skriftens ord tycks bli allt mer ovidkommande. En DN/Temo-undersökning (4/11) visade, att "drygt två av fem svenskar stöder ärkebiskop K-G Hammar och den syn på homosexualitet som han ger uttryck för". Samtidigt visade undersökningen dock, att "nästan var fjärde svensk anser att K.G. Hammar gör ett 'ganska dåligt' eller 'mycket dåligt' arbete".

Inget trendbrott

Ärkebiskopens uttalanden i samband med "Ecce Homo"-utställningen kan visserligen sägas vara mer långtgående i denna fråga jämfört med hans företrädarens deklarerade ståndpunkter. Ändå innebär de inget trendbrott eller någon påtaglig radikaliserings av Svenska kyrkan. Redan 1974 publicerades boken *De homosexuella och*

"Jesu från Nasaret martyrium" av den franske konstnären Morot (Paris-salongen 1883). Den traditionella bilden av Jesus Kristus som nu attackerar av den politiska korrektheten inom Svenska Kyrkan.

kyrkorna (Verbum förlag, Stockholm) med Holsten Fagerberg som redaktör, vilken uttrycker försiktig tolerans gentemot de homosexuella. Boken är ett resultat av biskopsmötets (1972) beslut att utreda kyrkans inställning till homosexualitet.

Boken erinrar om att alla homosexuella handlingar var straffbelagda i Sverige fram till 1944 och att sådana handlingar avkriminaliserades för vuxna i England först 1967 och i Västtyskland 1969. Vidare tar boken död på myten att "homosexualiteten skulle ha varit någon allmän eller tolererad företeelse i det antika Grekland". Samtidigt aviseras en pågående kyrklig omorientering, bort från den inställning som redovisades av biskopsbrevet 1951 om homosexualitet som en sjukdom brytande mot Guds bud. Bokens författare kan inte neka till att Bibeln innehåller flera mycket negativa utsagor om homosexualitet, utan tvingas därför med olika argument bortförklara dessa.

De kategoriska förbud mot homosexualitet som uttalas i de mosaiska böckernas lagtexter påstås i den tyske teologen Thiellickes efterföljd ha en "kultisk bak-

grund och hör till ceremoniallagen". Vidare heter det att "ingen kristen övertar bokstavligt och oreflekterat andra liknande föreskrifter" (inte heller Tio Guds bud?). Författaren hänvisar också till Paulus välkända inställning och söker då bortrationalisera densamma genom att hävda, att "Paulus primära frågeställning är människans olydnad mot Gud", vilken skulle leda till allmän etisk förvirring – det är i författarens perspektiv mest en tillfällighet att just homosexuella handlingar berörs av aposteln.

Författaren avrundar med orden "...att generella och svepande omdömen inte är möjliga, vare sig i den ena eller andra riktningen...". Boken är emellertid ett första tecken på en välvillig inställning till homosexualitet inom Svenska kyrkan, där de mycket klara ställningstagandena i den heliga skrift bland annat påstås rikta sin udd "mot alla former av sexuell lössläpphet". För tillfället förekommer dock ingen uppsjö av avståndstaganden ens från "lössläppt sexualitet" i den snart till frikyrka omvandlade svenska statskyrkan...

Ungefär samtidigt som *De homosexu-*

ella och kyrkorna kom ut publicerades även antologin *De homosexuella i församlingen – Dags att ompröva?* med katoliken Eva Alexandersson som redaktör, också den på Verbum förlag. Här talas bland annat om "HS-äktenskap och vigsel av homosexuella", något som boken är positiv till som sekulär om än inte kyrklig företeelse. Partnerskapslagen kom först 20 år senare.

Gamla testamentet

Vad står det då i Bibeln om homosexuella handlingar? Faktum är att det finns få frågor där skriften är mer enstämmig än i just denna fråga. Här följer *Contras* redovisning:

• [Om Sodoms syndfullhet och bakgrunden till termen "sodomi"] I Mosebok 19:1-11: "Och de två änglarna kom om aftonen till Sodom, och Lot satt då i Sodoms port... Men han bad dem så entriaget, att de tog härbärge hos honom och kom in i hans hus. Och han tillredde en måltid åt dem och bakade osyrat bröd, och de åt. Men innan de hade lagt sig, omringades huset av männen i staden, Sodoms män, både unga och gamla, allt folket, så många de var. Dessa kallade på Lot och sade till honom: 'Var är de män som har kommit

till dig i natt? För dem ut till oss, så att vi får känna dem.' Då gick Lot ut till dem i porten och stängde dörren efter sig och sade: 'Mina bröder, gör inte så illa. Se, jag har två döttrar, som ännu inte vet av någon man. Dem vill jag föra ut till er, så kan ni göra med dem vad ni finner för gott. Gör bara inte något mot dessa män, eftersom de nu har gått in under skuggan av mitt tak.'"

De av homosexuellt begär upptända männen accepterar ingalunda Lots erbjudande och bereder sig att med våld tillfredsställa sina lustar. De slås emellertid av Gud med blindhet och småningom också med att Sodom tillika med Gomorra förstörs av eld och svavel från himlen. Att märka är att Lot här höll de handlingar som männen i staden traktade efter för så ofattbart onda, att han var beredd att lämna ut sina unga döttrar att våldtas av pöbeln!

• [Om förbjudna sexuella förbindelser] 3 Mosebok 18:22; 24-29: "Du skall inte ligga hos en man som man ligger hos en kvinna. Det är en styggelse... Ni skall inte oroa er med något av allt detta, ty med allt sådant har de hedningar orenat sig, som jag fördrivar för er. Därigenom har landet blivit orenat, och jag har på det hemsökt dess missgärning, så att landet har spytt ut sina inbyggare. Så håll då ni mina stadgar

och lagar, och ingen av er, vare sig han är infödd eller en främling som bor bland er må göra någon av alla dessa styggelser. Ty alla dessa styggelser har landets inbyggare, som har varit där före er, bedrivit, så att landet har blivit orenat. Gör inte sådant för att landet inte må spy ut er, om ni se orenar det, liksom det spy ut det folk som har bott där före er. Ty var och en som gör någon av alla dessa styggelser skall utrotas ur sitt folk, ja, var och en som gör sådant."

Homosexuella handlingar jämföras i 3 Mosebokens text med bland annat barnoffer till avguden Molok och sexuellt umgänge med djur. Inte heller det senare är i dag olagligt enligt svensk lag. Fagerbergs tes att dessa påbud skulle syfta på kult- eller ceremonihandlingar saknar stöd i bibeltextern. Denna beskriver handlingar som i Guds ögon var så avskyvärda, att kanaaniterna, som bebott Kanaans land före israeliterna, var värda att bli (och blev) utrotade på grund av dessa handlingar.

• [Straff för olydnad] 3 Mosebok 20:13: "Om en man ligger hos en annan man som man ligger hos en kvinna, så gör de båda en styggelse. De skall straffas med döden, blodskuld vidlåder dem."

Ett homosexuellt förhållande jämföras i detta kapitel med andra otillåtna sexuella förbindelser – exempelvis med annan mans hustru eller nära släkting – och förklaras betinga samma straffvärde, det vill säga dödsstraff.

• [Leviten och hans bihustru] Domarboken 19:22-24: "Medan de så gjorde sina hjärtan glada, omringades plötsligt huset av männen i staden, onda män, som bultade på dörren. Och de sade till den gamle mannen, som rädde om huset: 'För hit ut den man som har kommit till ditt hus, så att vi får känna honom.' Då gick mannen som rädde om huset ut till dem och sade till dem: 'Nej, mina bröder, gör inte så illa. Eftersom nu denne man har kommit in i mitt hus, må ni inte göra en sådan galenskap. Se, jag har en dotter som är jungfru, och han har själv en bihustru. Dem vill jag föra hit ut, så kan ni kränka dem och göra med dem vad ni finner för gott. Men med denne man må ni inte göra någon sådan galenskap.'"

Denna berättelse påminner om historien med Lot i Sodom, i det att husägaren inte tvekar att utelämna sin dotter och sin gästs bihustru att kränkas av ett banditgäng – så onda tedde sig i mannens ögon homosexu-

Homosexuella kan förändras!

En grundbult i den prohomosexuella opinionsbildningen är att homosexualitet är medfött och därför måste accepteras på samma sätt som hårfärg, ögonfärg och andra genetiskt betingade egenskaper hos individen. Det kan dock bevisas att så icke alltid är fallet. I USA har under senare tid en "ex-gayrörelse" uppstått. Den genomförde i juli en mycket uppmärksamman annonskampanj över hela USA, där budskapet var "Homosexuella kan förändras". Den politiska gayrörelsen rasade.

En av ledarna för ex-gayrörelsen är 42-åriga Anthony Falzarano, en gång pojkvän till den homosexuelle mafiaadvokaten Roy Cohn, vilken försvarade senator Joe McCarthy i början på 1950-talet. Den italiensktalade Falzarano berättar sin historia i den amerikanska tidskriften *The American Spectator* (oktober 1998). Sedan han efter några års homosexuellt leverne insett att livsstilen i grunden var destruktiv, fick han en gudsupplevelse där det blev klart för honom att han måste bryta upp från sin homosexualitet om han inte ville dö i AIDS. Till saken hör att Falzarano förlorade 35 av sina vänner till denna sjukdom från 1983 och framåt.

I dag är Anthony Falzarano gift och har två barn. Han erkänner att han alltså kan bli attraherad av män men att han nu är klar över sin maskulinitet och inte längre frestas till sex med män. Han uppmanar aktiva homosexuella som vill göra upp med sin hittillsvarande livsstil att kontakta den protestantiska organisationen Exodus International och att be till Gud om vägledning.

"Gud kan hela den homosexuelle", är Falzaranos budskap. Han har genom sitt exempel visat att det stämmer. K-G Hammar skulle ha samma budskap att ge Sveriges folk. Han borde rimligen ta ställning för den traditionella familjen och inte livsstilar som hotar och kränker denna.

Tommy Hansson

ella handlingar. Berättelsen fortsätter med att mannens gäst – en levitisk man som hade en bihustru från Betlehem som varit honom otrogen – för ut bihustrun till männen, vilka "hanterade henne skamligt hela natten ända till morgonen". Den ruskiga historien slutar med att leviten styckar bihustrun med en kniv i tolv delar och "sände omkring styckena över hela Israels land".

Nya testamentet

• [Ett liv utan kunskap om Gud] Romarbrevet 1:26-27: "Därför utlämnade Gud dem åt förnedrande lidelser. Kvinnorna bytte ut det naturliga umgänget mot ett onaturligt, likaså övergav männen det naturliga umgänget med kvinnorna och upp-tändes av begär till varandra, så att män bedrev otukt med män. Därmed drog de själva på sig det rätta straffet för sin villfarelse."

Holsten Fagerberg söker minska tyngden i Paulus utsaga om homosexuellt och lesbiskt leverne genom att hänvisa till att aposteln inte berör "de problem den genuina homosexualiteten aktualiserar". Det är en meningslös invändning, eftersom homosexualitet i likhet med exempelvis avgudadyrkan och baktalan är symptom på "allt slags orättfärdighet, elakhet, själviskhet och ondska...". Ingen har hävdats att homosexuellt leverne är den enda formen av ogudaktighet och omoral – enligt Bibeln utgör den dock en av de svåraste formerna härvidlag.

• [Processer mellan kristna] I Korinthierbrevet 6:9-10: "Har ni glömt att ingen orättfärdig skall få ära Guds rike? Låt inte bedra er. Ingen som lever i otukt eller avguderi eller hor eller homosexualitet, i tjuvaktighet och själviskhet...ingen

sådan får ära Guds rike."

Kommentarer överflödiga.

• [Den sunda läran] I Timotheosbrevet 1:8-10: "Men vi vet att lagen är något gott, om man brukar den rätt och tänker på att den inte är till för rättfärdiga utan för dem som lever utan lag och ordning, för gudlösa och syndare, hädare och förnekare, för dem som bär hand på sin far eller mor, för dräpare, för osedliga och perversa... och allt annat som strider mot den sunda läran."

Blir Bibeln förbjuden?

Politiskt korrekta kristna vill gärna göra gällande, att bibliska utsagor mot homosexualitet är att se på samma sätt som förbud mot att äta oren föda och liknande. När vi nu emellertid sett vad som verkligen står skrivet kan vi näppeligen köpa en sådan ansträngd efterhandskonstruktion – homosexualitet anses i såväl Gamla som Nya testamentet vara en svår synd, väl jämförbar med andra former av otukt och svåra försyndelser.

I dessa yttersta av tider anses det vara gångbart att förvandla Mästaren till en homosexuell. Omvänt görs homosexuella artister såsom Jonas Gardell och Rikard Wolff nästan till Messias-gestalter. Samma tema som Elisabeth Ohlsson torgför i utställningen "Ecce Homo" har en amerikansk teaterpjäs som heter "Corpus Christi" av Terrence McNally, vilken väckt en het debatt i New York. Pjäsen har i likhet med Ohlssons fotoutställning av etablissemanget ansetts vara "utmanande", "gränsöverskridande", "tydliggörande" med flera omdömen som kulturknuttarna i press och andra media älskar att strö omkring sig angående företeelser som är allmänt vulgära och smaklösa.

Det är illavarslande men inte överraskande att den högste företrädaren för Svenska kyrkan uttrycker förståelse för sådan smörja, som dessutom är obiblisk i högsta, förlåt uttrycket, potens. En homosexuell Kristus är naturligtvis otänkbar. Ty varför skulle Gud å ena sidan genom sina talesmän visa att homosexualitet är en grov synd, medan han å andra sidan låter sin enfödde som bli homosexuell? Om Jesus var bög skulle det dessutom innebära, att de anklagande röster som hävdade att han var en vanlig syndare och inte Guds son, och därför hade förtjänat att korsfästas, hade rätt. Men kulturutövare som Ohlsson, McNally med flera är inte ute efter att antyda en logisk möjlighet – de är ute efter att väcka uppmärksamhet och bli kända, eller kanske vill de "beröra" som det brukar heta i den politiskt korrekta liturgin.

Om homosexuella i en framtid skulle komma att omfattas av lagen om hets mot folkgrupp så inställer sig en väsentlig fråga. Kommer i så fall Bibeln, vars kompromisslösa utsagor i ämnet vi tagit del av ovan, att bli olaglig? Eller kommer de förgripliga ställena att censureras bort alternativt förvanskas till oigenkännlighet? Kanske ärkebiskop Hammar har ett svar.

Inte bara påven, utan också Israels president och den maronitiska patriarken i Beirut vägrade träffa Hammar under dennes resa till Mellanöstern i november. Ärkebispnen fick nöja sig med att träffa den svenske gunstlingen Yassir Arafat, en ledare som Hammar enligt tidningsreferat sade sig beundra.

Svenska kyrkan får en tvivelaktig renommé i tider när dess högste representant internationellt uppfattas som en depraverade upplösningstendensernas svurne förespråkare. Det kan dessvärre vare sig de taktfasta applåderna från den politiska gayrörelsen och dess vapendragare inom de politiska partierna och massmedia eller pilgrimsfärder till Arafats Palestina överskylla.

Det blev inget besök för ärkebiskop Hammar hos Yassir Arafat.

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har i detta nummer sammanställt av Carl G. Holm och Tommy Hansson. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är en sammanfattning av originalkällan, om inte annat markeras med citationstecken.

Det svenska biståndet

Nyhetsbrev Indien, som ges ut av Indienspecialisten Empatium AB, ställde följande fråga till sina läsare: "I vilket land är det svenska biståndet viktigast?" Det kom massor med svar från läsekretsen, av vilka några förslag var Indien, Tanzania och Kuba. Det rätta svaret skulle emellertid ha varit Sverige, vilket också flera läsare förreslog.

Priset för bästa svar gick till Christer Eklund, Enköping som bland annat skrev följande tänkvärda ord: "I vilket land är det svenska biståndet viktigast? Svaret är givet, det är naturligtvis Sverige. Biståndet har haft en funktion som ett slags politisk avlat, uteslutande av inrikespolitisk betydelse och ägnat att köpa svensken något sinnesfrid för verkliga eller inbillade globala orättvisor."

Nyhetsbrevet nagelfar även Pierre Schori, som i TV för en tid sedan viftade med ett papper och sa att Sverige skulle avbryta biståndet till Indien med omedelbar verkan. Schori satt och viftade med sitt papper efter Indiens kärnsprängning.

"Kommer ni ihåg för i tiden?", frågar nyhetsbrevets redaktör David Ståhl retoriskt. "Då hette det att biståndet absolut inte kunde användas som politiskt påtryckningsmedel. Så är det tydligen inte längre."

Marxist-leninisten Bamse

En då och då uppblåsande diskussion är den om huruvida seriefiguren Bamse ger barnen en vänsterinriktad syn på samhället. För ett par år sedan protesterade en MUFare mot att Carl Bildt hade en Bamse-lips på sig och i höstas kom en statsvetenskaplig uppsats på temat "Bamse är marxist-leninist".

Många kanske tror att detta är överdrifter och att Bamse egentligen är en ganska harmlös figur.

Så är dock inte fallet. Undertecknad hittade vid genomgång av gamla tidningar från barndomen följande citat i nr 4 1983 under vinjetten "Bamses kinaskola".

"I Beijing finns världens största torg – Tien An Men, den himmelska fridens torg. Där samlades den 1 oktober 1949 miljoner människor för att höra Mao Zedong utropa Folkrepubliken Kina. Landet var befriat från de krigsherrar, affärsmän och utlänningar som tidigare styrde. Före denna befrielse svält vissa år många miljoner människor ihjäl. Efter 1949 har man delat maten mer rättvist och ingen svälter. Det är en av 1900-talets viktigaste händelser – var fjärde människa på jorden är ju kines". Det är idag, och var även 1983, väl känt att fler människor svält ihjäl i Kina under Mao än någon annanstans.

När Skalman ska ge läsarna ett exempel på ett kinesiskt tecken, ritar han tecknet för "vänster". En slump?

Vidare får läsarna veta att "de kallar varandra kamrat i Kina" och att Hong kong och Macao är delar av Kina men att "England och Portugal lånar dem just nu". Det står om hur "vänliga människor ofta är i Kina" men inte ett enda negativt ord om systemet eller de styrande i världens största diktatur. Vet föräldrarna vilken tidning de köper till sina barn?

Tommy Ullman

Skalman undervisar i kinesisk marxism-leninism

Rättelse om Clinton

Några ord hade råkat falla bort i slutet av texten till notisen "Tänk om det varit Alf..." i Sverige-Nytt i nr 5 1998 av *Contra*. Innebörden blev därför den motsatta mot det verkliga förhållandet. Punkt 2 beträffande feministernas stöd till Clinton skall därför rätteligen lyda på följande sätt (den tidigare utelämnade passusen kursiverad):

"Clinton har lagt in sitt veto mot senatens beslut om förbud mot den extrema abortform som kallas 'partial birth abortion', vilket ger amerikanska kvinnor obegränsad aborträtt."

JO prickar skattemyndigheten för hanteringen av Contras deklARATIONER

I oktober 1996 måste *Contra* ta tillbaka en hel del böcker som hade sålts till bokhandeln med returrätt. Vi tog tillbaka så många böcker att försäljningen för den månaden blev negativ. Därför deklarerade vi också negativ försäljning och negativ utgående moms. Eftersom det var lite udda bifogade vi en särskild skrivelse som förklarade saken för skattemyndigheten. Skattemyndigheten förstod dock ingenting och ändrade våra minussiffror till plus samt skickade prompt en räkning på felande moms plus straffavgift. När vi väl fick tag på handläggaren på skattemyndigheten hade hon ingen ordning på papperen och förstod inte alls vad det handlade om. Så småningom lyckades vi dock övertyga henne om att *Contra* gjort rätt och skattemyndigheten fel. Hon lovade en rättelse. Ett par månader senare kom det ett nytt brev från skattemyndigheten med nya krav och högre straffavgifter. Nu hade man räknat vår inbetalning av moms för november som en delbetalning på den moms som man fortfarande trodde att vi skulle ha betalt i oktober. Rest på hela november moms, som vi alltså betalat till sista öret. När skattemyndigheterna skriver och kräver betalt är det ju dessutom knappast i några hovsamma ordalag.

På två månader hade skattemyndigheten inte lyckats rätta det fel som de själva medgivit vid ett muntligt samtal. *Contra* anmälde handläggningen till JO, som i ett beslut från november i år riktat kritik mot myndighetens handläggning.

Sexuella övergrepp är billiga – att varna för sexbrottslingar är dyrt

En man som har samma efternamn som en numera avliden socialdemokratisk kommunikationsminister dömdes 1990 till villkorlig dom och dagsböter på 4.000 kronor för sexuellt utnyttjande och sexuellt ofredande. Mannen hade under ett par års tid utnyttjat två utvecklingsstörda flickor, stuckit in fingrarna i deras slidor och smekt deras bröstvårtor. Vi kan inte här av juridiska skäl berätta vem han är, men han har ett vanligt namn med nästan tre sidor i Stockholms telefonkatalog, där han för övrigt inte längre finns med. Den som vill veta vem det är kan däremot ringa till Inggerd Östman på avdelning 8 vid Stockholms tingsrätt, telefon 08-657 50 00 och hon är då enligt lagen skyldig att berätta vem som var kärande i mål B 8-53-97. Du kommer förutom namn och adress även att få fullständigt personnummer. För 58 kronor får Du en 14 sidor lång beskrivning av detaljerna. Om vi i Contra skulle identifiera mannen eller återge de 14 offerfylliga sidorna skulle han enligt domen i Stockholms tingsrätt kunna stämma oss och kräva skadestånd. Men Stockholms tingsrätt kan alltså fritt syssla med det som den vill förbjuda alla andra, ja de är till och med enligt lag skyldiga att stå till tjänst med det som är förbjudet.

Bakgrunden är följande. 1995 publicerade tidningen Flashback en lista på dem

som i Stockholm dömts för sexualbrott under 1990/91. Namn, foto och adress samt kort beskrivning av brottet och straff. Endast lagakraftvunna domar publicerades. Bra upplysning för den som ville skydda sig mot sexbrottslingar i sin närhet. Det finns i delar av USA lagstiftning om att grannarna ska varnas om dömda sexbrottslingar flyttar in i området. I Sverige är alla domar offentliga handlingar. Flashback hjälpte till att fylla luckan mellan de offentliga handlingarna och medborgarna som vill skydda sig mot brottslingar. Flashback tog också på ett mycket konkret sätt upp frågan om brott och straff. Mannen dömdes till villkorlig dom och 4.000 kronor i dagsböter, ett enligt många uppfattning löjligt lågt straff för att ge sig på utvecklingsstörda flickor.

Den dömde gillade inte att hans brottslighet fick publicitet. Han påstår sig ha blivit utsatt för trakasserier och blivit tvungen att söka psykisk läkarvård (det borde han ju ha gjort långt innan han gav sig på utvecklingsstörda flickor). Han stämde Flashbacks utgivare Jan Axelsson och krävde skadestånd på en halv miljon. Domarna Hans Björkegren, Ann-Britt Jansson och Annika Folkesson tycker att det är tolv gånger värre att nämna namnet på en brottsling än att sexuellt antasta utvecklingsstörda flickor. Det står att läsa svart på vitt i domen. En dom som för övrigt som juridiskt aktstycke är precis så dålig som vi fått vänja oss vid i det svenska

"rätts"väsendet.

Å ena sidan frikänns Jan Axelsson från ansvar för misstanke om brott. (Domen innehåller inte ens en precisering av hur käromålets brottsrubricering är utformad, utan bara en allmän beskrivning av att det skulle röra sig om förtal som skulle vara grovt, själva yrkandet finns inte med). Å andra sidan döms Jan Axelsson att betala skadestånd för just det brott som han i samma dom frikänns från.

Här skulle det nu möjligen kunna resoneras om att det ställs större beviskrav på brottsmålsdelen av målet och lägre på civildelen (skadestånd). Ett sådant resonemang skulle kräva juridiskt skarpsinne och domarna väljer därför att fullständigt strunta i denna centrala fråga. Det finns också andra alternativa förklaringar till hur domstolen skulle kunna resonera sig fram till slutsatserna. Om detta står dock inte ett ord i domen.

Det har bildats en särskild fond för att täcka kostnaderna för Jan Axelssons överklagande av domen: Rättshjälpsfonden, Box 26067, 100 41 Stockholm. Postgiro 169 18 25-2. Mer information på Internet: <http://www.flashback.se/justice/>

Jobb åt förtidspensionärer!

I Contra nummer 4 1998 berättade vi om hur regeringen jobbade för att "i smyg" höja pensionsåldern från 65 till 67. Nog så rimligt med tanke på att allt färre arbetande ska försörja allt fler pensionärer och att de äldre blir allt friskare och vitalare. Men det är inte bara personer i åldern 65-67 som kan göra en insats för produktionen. Det finns också hundratusentals personer som har förtidspension, trots att de egentligen är fullt arbetsföra. Professorn i nationalekonomi och tidigare socialdemokratiska riksdagsmannen Bo Södersten har hämtat inspiration från Nederländerna till hur man ska få förtidspensionärerna i arbete. Antalet förtidspensionärer har under de senaste åren minskat med 20 procent i Nederländerna och sedan 1994 är det fler som blir av med sin förtidspension än sådana som beviljas ny förtidspension. Arbetslösheten har minskat och sysselsättningen har ökat med två procent per år. I Sverige har sysselsättningen under samma tid minskat med 0,6 procent per år.

Bo Södersten understryker att en gammal socialdemokratisk doktrin är att arbete är grunden för välfärd. Det är dags att plocka fram den doktrinen från de senaste årens socialpolitiska flum.

UTLANDS-NYTT

Kristna förföljs i Pakistan

Den 27 april 1998 dömdes åter en kristen bekännare, Ayoob Masih, till döden genom hängning i det muslimska Pakistan. Kort tid därefter avled den kände katolske förkämpan för mänskliga rättigheter, biskop John Joseph, under misstänkta former.

Biskop Joseph deltog i en protestdemonstration till förmån för den dödsdömda Masih utanför domstolen i Sahiwal, Punjab, den 6 maj i år. På trappan till domstolen avlossades plötsligt ett skott. Omedelbart därefter låg biskopen död på marken. De flesta nyhetstelegram meddelade strax efter händelsen att den 66-åriga biskopen hade tagit sitt liv i förtvivlan över att inte ha kunnat ändra Masih's dödsdom. Senare har emellertid uppgifter förekommit om att Joseph föll offer för en muslimsk attentator, utsänd av Pakistans underrättelsetjänst.

Biskop Joseph var ordförande för välgörenhetsorganisationen Caritas i Pakistan och den nationella biskopskonferensens människorättskommission. När Joseph senare begravdes tände militanta muslimer eld på affärer som ägdes av kristna. Efter Josephs död uppsköts dödsdomens verkställighet av Lahores högsta domstol, men den upphävdes inte.

Bakgrunden till att kristna kan dömas till döden i Pakistan är ett par ökända paragrafer med beteckningarna artikel 295 A, B och C. Dessa handlar om kränkande av trossamfundets religiösa känslor och vanhelgande av koranen samt kränkande av profeten Muhammed.

(Martyrernas Röst)

Den korrupta Mugabe-regimen

Miljontals pund i internationellt bistånd, avsedda för krigsinvaliderna från kriget i Rhodesia, har av den korrupta regimen under Robert Mugabe i Zimbabwe kanaliserats till medlemmar av presidentens egen familj eller nära vänner till den samma. Genom att hänvisa till "krigsskador" såsom värkande fötter, förlorad aptit och såriga hudutslag har medlemmar av president Mugabes koteri, inklusive hans ställföreträdare och sväger, lyckats tillskansa sig pengar till ett sammanlagt

värde av 56 miljoner pund.

Rhodesias förre premiärminister Ian Smith, som nyligen utkommit med en självbiografi med titeln *The Great Betrayal*, kallar dessa svindlerier som "rån på ljusa dagen". Det uppges att många veteraner från kriget, som slutade 1980, är ursinniga över "den kungliga familjens" tilltag. De flesta veteraner har fått bidrag om cirka 1000 pund (12 000 kronor), medan presidentfruns bror Marufu Reward erhöll 16 500 pund på grund av magsår och ett ärr på ena knät. Mugabes rådgivare Murahwa Beaven kunde kvittera ut 13 000 pund i invalidbidrag därför att han led av ryggont och blåsor...

Vicepresidenten Joshua Nkomo och dennes hustru erhöll 7800 pund på grund av mental stress och ledgångsreumatism. Nkomos bror John, som är Zimbabwes bostadsminister, fick 5000 pund.

Det är inte underligt att protesterna i Zimbabwe växer mot denna typ av maktmissbruk, särskilt som landet genomgår sin värsta ekonomiska kris någonsin.

(Sunday Telegraph, London)

Gores klavertramp

De flesta har säkert i färskt minne hur förre amerikanske vicepresidenten Dan Quayle ständigt häcklades av media, pratshower och komediserier av typ "Murphy Brown" för sina klavertramp. Exempel på de se-

nare är den dokumenterade oförmågan att korrekt kunna stava till ordet potato (Quayle uppmanade felaktigt en skolelev att lägga till ett "e" på slutet av ordet). Vad inte lika många känner till är att den nuvarande vicepresidenten Al Gore har överträffat Quayle i klavertramp.

Ett exempel på det senare är, när Gore i ett tal i Milwaukee lyckades kasta om meningen i den nationella devisen på latin och hävdade, att Milwaukees mångtniska samhälle var ett utmärkt exempel på att Amerika "kan vara *e pluribus unum* – av en, många". Den korrekta översättningen är "av många, en"...

Gore hade vid ett tidigare tillfälle påstått att "leoparden kan inte lindra sina ränder". I följd påstod vidare Gore att han och hustrun Tipper varit modeller för kärleksparet i Erich Segals tårdrypande roman (en populär snyftare på bio i början på 1970-talet) *Love Story*. Pinsamt nog för paret Gore förnekade Segal att så var fallet!

Det senaste, men troligen inte sista, klavertrampet för Gore var när han skulle berömma basketstjärnan Michael Jordan. Denne förvandlades hastigt och lustigt till "Michael Jackson".

Bagateller, kan det med visst fog tyckas. Men varför var det så intressant för media att gissa Dan Quayle för motsvarande saker, medan det tydligen inte alls är lika roligt när liknande grodor hoppar ur Al Gores mun? Svaret är givetvis att USAs vänstersinnade medier inte gärna vill förlöjliga politiskt korrekta personer.

Nicholsons idoler

Många av dagens Hollywood-stjärnor har en reflexmässig, politisk korrekt grundsyn av vänsterkaraktär. Inte nog med att man stöder Bill Clinton, som varit noga med att odla kontakterna med det vackra kändisfolket. Det Clinton-vänliga Hollywood-

Jack Nicholson är en stor skådespelare med ett uselt politiskt omdöme...

kotteriet brukar kallas "Friends of Bill", vilka gläder sig åt att det äntligen finns en president som ägnar sig åt samma lössläppta och amoraliska livsstil som de själva.

Den Oscars-belönade filmstjärnan Jack Nicholson, en av de mest prominenta Bill-vännerna, gjorde för en tid sedan följande uttalande om sina politiska idoler Bill Clinton och Fidel Castro:

"De är båda humanister. De borde träffas. Och det skulle vara storartat för Clintons eftermäle".

Uttalandet följde på ett sammanträffande mellan Nicholson, som slog igenom i filmen *Easy Rider* 1969, och Fidel Castro. Återstår att se om de båda statscheferna tar Nicholsons råd ad notam.

(Variety, USA)

45 år i Nordkoreas gruvor

Den 10 augusti i år lyckades den 72-åriga korpralen Chang Mu-hwan fly från Nordkorea över floden Tumen till Kina. Den 30 september var han tillbaka i hemlandet Sydkorea. Många har flytt från Nordkorea genom åren, men inte många har varit lika gamla som korpral Chang. Och ännu färre med Changs bakgrund – han har nämligen varit krigsfånge i Nordkorea sedan Koreakrigets (1950-53) dagar!

Chang tillfångatogs av nordkoreanernas kommunistkinesiska allierade under slaget vid Kumhwa i Kangwon-provinsen i juli 1953, alldeles i slutet av Koreakriget. Sju dagar senare var kriget slut. I augusti 1954 sändes Chang till den ökända Aoji-gruvan där regelrätt slavarbete förekom. Här tillbringade Chang 14 plågsamma år och fortsatte därefter att slita ont i de nordkoreanska gruvorna. Chang hamnade

av någon anledning utanför det utbytesprogram avseende krigsfångar som gjorde att Sydkorea mellan april och september 1953 kunde skicka tillbaka 75 823 nordkoreanska soldater till Nordkorea och Nordkorea kunde sända hem 8333 i motsatt riktning. Vid den tiden fanns enligt experters bedömning omkring 50 000 sydkoreaner som krigsfångar i norr.

Frågan är då varför den sydkoreanska regeringen under president Syngman Rhee godtog att nordkoreanerna bara skickade tillbaka en liten del av det totala antalet sydkoreanska krigsfångar. Den frågan har ännu inte fått någon godtagbar förklaring.

Chang kunde vid sin återkomst till Sydkorea berätta, att det fanns fler sydkoreaner som försmäktade i Nordkorea. Han namngav 23 sydkoreanska krigsfångar som han arbetade tillsammans med i gruvorna, hela tiden längtande efter Koreas återförening. Chang tillbringade 45 år och tio månader i det nordkoreanska systemet av slavarbetsgruvor. Han gifte sig 1956 med en kvinna med vilken han fick fem barn men valde att lämna sin familj för att komma tillbaka till fosterjorden och dö.

Vid hemkomsten kunde han berätta, att han blivit mycket bryskt och avvisande bemött av en kvinnlig tjänsteman vid Sydkoreas ambassad i Kina innan han slutligen på andra vägar nådde hemlandet.

(Newsreview, Seoul)

Spielberg och kriget

Den amerikanske filmregissören Steven Spielberg har med *Saving Private Ryan* (Rädda menige Ryan) gjort en film som ånyo väcker debatt och intresse. Inte minst har den imponerat på amerikanska krigsveteraner, vilka anser att Spielberg skildrat krigets helvete på ett mycket realistiskt sätt. En del menade sig nära nog uppleva Andra världskriget på nytt när de såg Spielbergs film.

Men inte alla bedömare har varit lika entusiastiska. De flesta konservativa tidskrifter i USA har varit dedicerat kritiska. James Bowman i *The American Spectator* anser att filmen visserligen är i det närmaste tekniskt fulländad, men att helhetsgreppet gått förlorat: "...som vanligt för Spielberg är filmen tyvärr såsom ett dramatiskt helt betraktad rent nonsens." Bowman kritiserar Spielberg för att helt ha missat poängen med de allierades krigsmål – filmens hårdføre sergeant Horvath förklarar vid ett tillfälle att "Kanske var att

rädda menige Ryan det enda anständiga vi lyckades genomföra under hela denna gudförbannade röra". Bowman skriver srylligt: "Där fick de som tillintetgjorde Hitlers dröm om världserövring!"

Också *National Reviews* John Simon är djupt kritisk mot "Menige Ryan" och då inte minst gentemot Spielbergs dokumentära anspråk: "Autenticitet... får inte, utom i en dokumentär, vara ett mål i sig." Simon nagelfar vidare Spielbergs ständiga strävan att vara "mest", "störst" och "ultimatast". Dessa epitet bör inte, menar Simon, förväxlas med "bäst".

Den amerikanska militärtidskriften *Soldier of Fortune* säger "Ryan" jäms med fotknölnarna för en mängd militärtekniska misstag. Recensenten Peter G. Kokalis, en internationell vapenexpert, hävdar i en recension med rubriken "Sinking Private Ryan" att "Ryan" är "faktiskt en film som är fruktansvärt fylld med felaktigheter, och särskilt så med avseende på lätta vapen". Särskilt förklaras kulsprutor vara framställda med tekniska felaktigheter. Bland annat gäller detta kulsprutan MG42, som i filmens inledande skede nästan oavbrutet avfyras av tyskarna. I verkligheten, skriver Kokalis, var "tyska kulspruteskyttar under träningen programmerade att avfyras mycket korta eldskurar".

Inte alla konservativt betonade recensenter har dock varit nedgörande. Russell Jenkins, som också skriver i *National Review*, anser till exempel att "Steven Spielberg har gjort vad som säkerligen är alla tiders mest storslagna krigsfilm".

Minskad befolkningstillväxt

Professor Virginia Abernethy, en amerikansk befolkningsexpert med anknytning till Vanderbilt University School of Medicine, påpekar i tidskriften *Chronicles* (oktober 1998) att folkökningen i Asien minskat på senare tid. Länder som Hong Kong (1,2 barnfödslar per kvinna), Japan (1,5), Sydkorea (1,7), Singapore (1,8), Kina (1,8) och Taiwan (1,8) räknar med att befolkningstillväxten kommer att avstanna inom 20 till 60 år med nuvarande antal födslar.

Den vikande födelsetrenden gäller också exempelvis östra Tyskland efter återföreningen, där antalet födslar minskat kraftigt och där fruktsamhetstalet per kvinna låg på 0,77.

Andra länder i Asien avviker dock från mönstret, till exempel Filippinerna (4,1), Laos (6,1), Kambodja (5,8) och Vietnam (3,7).

Tökés låg bakom diktatorns fall

Juldagen 1989 avrättades Rumäniens kommunistiske diktator Nicolae Ceausescu och dennes maka Elena efter avkunnad dödsdom i en hastigt bildad militärdomstol. Chockerade TV-tittare världen över har sett hur det gick till när makarna Ceausescu mötte sitt öde. Vad som inte är lika känt är förhistorien till denna dramatiska och symboliska händelse. Den har sin upprinnelse i den reformerte ungerske prästen Laszlo Tökés kamp mot diktaturen.

I en aningslös västvärld framstod Ceausescu-diktaturen för många länge som relativt reformsinnad på grund av att Nicolae Ceausescu inte ville inlemma Rumänien i sovjetblocket. I *Bra Böckers lexikon*, band 4 (Höganäs 1973) läser vi exempelvis: "Ceausescu har markerat en fri rumänsk politik gentemot Sovjetunionen och Comeconländerna. Rumänien fördömde sålunda den ryska interventionen i Tjeckoslovakien 1968 och har även sökt ökade kontakter med västvärlden." Ceausescu, av många rumäner kallad "Anti-Krist", besökte även Sverige där han mottog Serafimerorden av kung Carl XVI Gustaf och pussade röda partiledare på kinden.

Men Nicolae Ceausescu, Rumäniens president och partichef från och med 1967 till sin död 1989, var ingen mild liberal. Han var tvärtom en hårdför stalinist som dock gärna tog emot utländska hedersbetygelser och västerländskt bistånd.

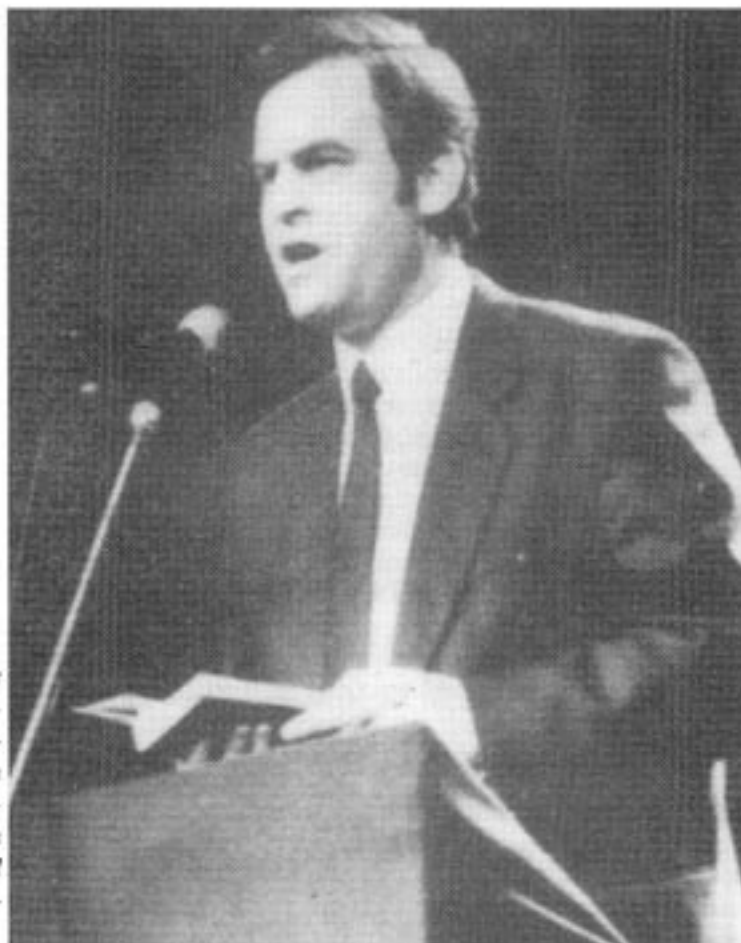
Aktivistisk präst

Mannen som starkt bidrog till att få diktatorn på fall var en prästman från den rumänska staden Timisoara (ungerska Temesvar), där protesterna mot kommunistregimen tog sin början 1989. Hans namn var och är Laszlo Tökés, pastor för den ungerska reformerta kyrkan i staden. Tökés hade på grund av sin aktivistiska linje i årtal legat i fejd med Laszlo Papp,

Laszlo Tökés kamp för religionsfrihet och rättigheter för den ungerska minoriteten i Rumänien ledde slut till Ceausescu-regimens fall.

biskopen i Oradea (ungerska Nagyvarad) som råkade ha samma namn som en berömd ungersk OS-guldmedaljör i boxning. Tökés hade klagat över att det inte fanns tillräckligt med sångböcker, startat ungdomsverksamhet i kyrkan, riktat protester mot regimens utplånande av tusentals rumänska byar och till råga på allt låtit sig intervjuas i utländsk television och kritiserat Ceausescus förtryck.

Laszlo Tökés föddes i Cluj (ungerska Kolozsvár) i norra Transsylvanien den 1 april 1952. Stadens befolkning var då ännu övervägande ungersk. "Minnena från krigsslutets uppgörelse smärtade fortfarande", skriver Tökés i boken *Laszlo Tökés: prästen bakom diktatorns fall* (Alingsås 1990), skriven i samarbete med David Porter. "I ett större perspektiv var Transsylvanien bara ett av många områden som blivit offer för det fördrag som följt på första världskriget: stormakterna

försökte bryta upp det österrisk-ungerska imperiet, skilja Tyskland och Österrike och ge varje nationalitet en självständig stat. Därför delades det gamla imperiet mellan sju stater."

Ungerskt modersmål

Tökés far Istvan var också präst i ungerska reformerta kyrkan. Han utexaminerades från Teologiska institutet i Kolozsvár 1938 och studerade därefter i Schweiz ett par år innan han återvände till Rumänien 1940, då han utsågs till biskopens sekreterare och kaplan vid institutet. 1946 hade han befordrats inom institutet, men det faktum att de religionsfientliga kommunisterna i det andra världskrigets kölvatten tagit över makten i landet innebar försämrade framtidsperspektiv för alla religiöst verkamma. Prästfamiljen Tökés med dess sex barn tvingades därför leva under fattiga förhål-

landen.

Den kristna uppfostran Laszlo fick i hemmet kom att prägla honom för resten av livet: "Jag upptäckte...mycket tidigt att religion inte var något man kunde stänga in i böcker. Om kristendomen inte fick vara centrum i vardagslivet, om den inte fick påverka ens värderingar och ge mening åt det man gjorde, då var den död och värdelös." Det var just denna självständiga roll för religionen som de kommunistiska maktbärarna sökte förhindra, eftersom den innebar en ideologisk utmaning mot den egna hegemonin.

När Laszlo Tökés gick i skolan på 1950- och 60-talen var etniska ungrare och tyskar alltjämt i majoritet i Transsylvaniens större städer. Ceausescu-regimen hade ännu inte påbörjat den folkomflyttningspolitik som i tidernas fullbord skulle bidra till hans eget fall. På låg- och mellanstadiet hade unge Laszlo dessutom förmånen att få gå i den ungerska reformerta kyrkans skolor, och på högstadium och gymnasium fick han gå i en skola som grundats av ungerska katoliker. Därmed gick han under hela skoltiden i skolor där hans ungerska modersmål användes och där han fick prata ungerska med sina kamrater.

Skrivmaskiner registrerades

Småningom blev det dags för Laszlo Tökés att välja yrke. Det valet var inte särskilt svårt, ty det hade funnits präster i släkten på både fädernet och modernet. Tökés framhåller: "Att bli präst var inte ett yrkesval. Det var en kallelse från Gud." Han skulle många gånger under sin yrkesutövning bli besviken och ledsen över hur präster inte bara till sin personliga vandellövde ett ogudaktigt liv, utan också i sin trossvaghets gick den ateistiska regimen till mötes.

I likhet med sin far Istvan kom Laszlo Tökés att utbilda sig vid Teologiska institutet i Kolozsvar (rumänska Cluj). Det var den ungerska reformerta kyrkans enda teologiska högskola i landet. När Laszlo som 19-åring påbörjade sina studier här satt det dock idel marionettfigurer till Ceausescu-regimen i institutets ledning, medan gudfruktiga och lärda teologer sedan länge var bannlysta. Tökés säger sig i sin bok ha uppskattat studentlivet vid skolan men inte den usla undervisningen. 1973 utsågs Istvan Tökés till lärare vid institutet och jämval till vice biskop, något som borde ha

gynnat Laszlos framtidsperspektiv.

Men Laszlo Tökés var inte någon följ-sam karriärist. Småningom kom han att bli involverad i *samizdat*-journalistik av samma typ som utgjorde ett horn i sidan på alla kommunistiska maktbärare i Sovjet och Östeuropa. Det var bara en tidsfråga innan den okända rumänska säkerhetstjänsten Securitate skulle få upp ögonen för denna verksamhet. Över huvud taget var Ceausescu-regimen mycket känslig för oberoende skrivarmödror. Exempelvis var tillgången på skrivmaskiner i Rumänien starkt kontrollerad, och alla som innehade en skrivmaskin måste registrera den hos myndigheterna. Tökés: "Registreringen gick till så att en tjänsteman kom till ditt hem eller ditt kontor och talade om precis var skrivmaskinen skulle stå. Sedan kom inspektörer med jämna mellanrum för att kontrollera att den stod där den skulle."

Från det att Laszlo Tökés på allvar blev involverad i den underjordiska journalitiken 1981 – han skrev om förhållandena inom kyrkan – blev han alltmer påpassad av myndigheterna, inte minst av det statskontrollerade biskopsämbetet. 1983 upptäckte Securitate den tidningen Tökés medarbetade i, *Motsatta åsikter*, och de ansvariga utgivarna straffades hårt. Såväl Laszlo som hans far Istvan Tökés hindrades från att utöva prästycket.

"Hjärtats revolution"

1985 hade den västliga bilden av Ceausescu-regimen som förhållandevis liberal och välfärdig börjat förblekna. Väst hade tidigare imponerats av att Ceausescu tagit avstånd från Moskvas och Warszawapaktens invasion i Tjeckoslovakien 1968, men inte noterat att diktatorn senare tagit tillbaka sitt avståndstagande. När den alltmer storhetsvansinnige Ceausescu i mitten på 80-talet började riva ner hela Bukarests centrum för att ge plats för ett socialistiskt skrytpalats och en paradgata till sin egen ära, började dock många tvivla på att det stod rätt till i landets maktcentrum.

1985 började Laszlo Tökés och hans meningsfränder aktivera sig alltmer mot regimen och främst då dess förtryckarpolitik mot den ungerska minoriteten. Bland annat skrev man brev till alla med ungerska namn i hela Transsylvanien och uppmanade dem att slå vakt om det ungerska kulturarvet. Tökés uttrycker sig så om syftet med aktiviteterna: "Vi ville göra

revolution, men vi ville inte slåss på barrikaderna, utan det skulle vara en revolution på lång sikt: en hjärtats revolution, för om man inte får ett nytt sätt att tänka, så blir det ingen förändring."

I två år gick Tökés arbetslös till följd av sin regimkritik. Hans öde delades av många präster inklusive fadern. Påtryckningarna mot Ceausescu-juntan ledde emellertid till att denna för att upprätthålla ett visst humanitärt sken lät återinsätta Tökés den yngre i tjänst i ungerska reformerta kyrkan 1986. Tökés blev assistent till pastorn i kyrkan i Timisoara. Det var alltså i denna stad protesterna mot den kommunistiska regimen på allvar drogs igång 1989.

1987 utnämndes Laszlo Tökés till pastor i Timisoara. Församlingen låg då i ruiner. Vid sitt tillträde gjorde Tökés först en utvärdering av församlingens liv och satte därpå i gång ett ambitiöst reformarbete med de blygsamma resurser som stod till buds. En kristen ungdomsundervisning drogs igång, och gudstjänstlivet vitaliserades. Efter en välbehövlig omstrukturering av församlingen började bidragen strömma in och en renovering av den nedslitna kyrkan kunde genomföras.

"Vår kyrka hade redan startat en revolution", framhåller Tökés i sin självbiografiska bok. Få anade i början vad denna revolution skulle leda till.

"Lita inte på en kommunist"

Framgången med församlingen i Timisoara ledde snart till att Tökés fick problem med den regimvänliga biskop Papp. Denne varnade Tökés för att låta församlingen växa alltför snabbt. Han såg dessutom den unge, populära prästen som ett hot mot sin egen maktställning.

Samtidigt började den äldre Nicolae Ceausescu att framstå som alltmer bisarr och maktgalen. I mars 1988 hade redan stora delar av Bukarest förstörts för att ge plats för diktatorns skrytbyggen. Sedan satte presidenten igång en "planering" eller "systematisering" som innebar att 8 000 rumänska byar skulle jämnas med marken fram till år 2000. Då skulle hälften av byinvånarna ha flyttat till städerna, varifrån det var meningen att de skulle pendla till och från de statliga storjordbruken. I Bukarest och andra städer skulle kyrkor, historiska monument och gamla fina bostadsområden rivas och ersättas av gräs-socialistisk kasernhusarkitektur. Det som planerades var ett kulturmord av gigan-

tiska dimensioner.

Men så kom december 1989. Laszlo Tökés hade då under åtta månader trakasserats av myndigheterna, och biskop Papp, Securitate och Avdelningen för religiösa ärenden i Bukarest hade tillsammans med den lokala Religionsinspektionen, milisen och de övriga kommunala myndigheterna i Timisoara gjort allt för att få den besvärlige pastorn avlägsnad. Tökés hade svarat med upprörda skrivelser och petitioner och fått ett massivt stöd från församlingen. En ungersk medborgare vid namn Miklos Kovacs i Budapest bidrog till att göra situationen i Rumänien känd i väst; Kovacs samordnade bland annat också sändningar av mat och medicin till behövande i Rumänien.

Den 20 oktober 1989 blev Tökés efter intriger av biskop Papp anmanad att avflytta från sin lägenhet. Övervakningen från Securitate intensifierades. Ett stort antal anonyma hotelser, utan tvivel regeringsstyrda, riktades mot prästfamiljen. Vid ett tillfälle sprängdes dörren av fyra knivbeväpnade män vilka gick till

angrepp mot Laszlo och hans hustru Edit och späde son Mate. Ingen av Securitatevakterna utanför dörren hade lyft ett finger för att bistå den hotade familjen.

Den 15 december skulle vräkningen av familjen Tökés verkställas. Myndigheternas ansträngningar gick dock om intet tack vare den folkmassa som samlats utanför bostaden och som ljudligt uppmanade den ansatte pastorn att inte lita på de förhandlare som skickades till bostaden: "Lita inte på en kommunist".

Inspirationskälla

Protesterna och demonstrationerna mot behandlingen av prästfamiljen Tökés tilltog dag för dag och fick ökad styrka och intensitet av regimen fortsättningsvis "systematiseringsplan", det vill säga utplånandet av tusentals byar. Folk tvingades flytta från sina hem i vinterkylan och ställdes utan tak över huvudet, samtidigt som diktatorsfamiljen Ceausescu levde i ofattbar lyx.

Slutligen nådde protesterna också hu-

vudstaden Bukarest. När Ceausescu med sin raspiga gammelmansröst skulle tala till folkmassan vid en, som han trodde, regimvänlig demonstration i huvudstaden börjat folket plötsligt bua och vissla. Oljudet växte till en orkan, och vi har i TV kunnat avläsa skrällen i Ceausescus ansikte när han inser att hans mångåriga grepp över det rumänska folket är till ända. Han flyr snabbt i väg i en helikopter, men några dagar senare har han och hustrun Elena – som var om möjligt ännu mer hatad än maken – gripits, dömts till döden och avrättats.

Den kommunistiska diktaturens nesliga ändalykt i Rumänien blev en inspirationskälla för de folk i Sovjetunionen och dess östeuropeiska väld som ännu icke befriats och även för demokratikämpar i Kina och den övriga världen. Laszlo Tökés blev tack vare sitt omutliga fasthållande vid sin tro en centralgestalt i frigörelseprocessen. Han har därför väl förtjänat *Contras* hedertitel "Kalla krigets hjälte".

Makabert 80-årsminne: Mordet på tsarfamiljen

Av Torsten Hammargren

För 80 år sedan – natten till den 17 juli 1918 – förintades den ryska tsarfamiljen. Det skedde i Jekaterinburg på östra sluttningen av Uralbergen. På morgonen den 20 mars 1917, fem dagar efter tsarens tronavsägelse, hade den provisoriska regeringen under ledning av Alexander Kerenskij befallt att kejsarinnan skulle arresteras; två dagar senare anlände tsaren, också som fånge, till Tsarskoje Selo.

Det förekom trakassarier från manskapets sida, och ofta uppträdde befälet ohövligt. Men levnadssättet var sådant, att det passade så höga fångar. Interneringen här varade till den 13 augusti. Därpå beslöt Kerenskij regering, att fångarna skulle överföras till Tobolsk där guvernörsbbyggnaden skulle bli en lämplig plats. Resan dit tog 13 dagar. Det råder ingen tvekan om, att regeringen hade de bästa avsikter med förflyttningen. Tsarskoje Selo låg emellertid alltför nära Petrograd – där spelade nämligen stadens sovjet rollen av

Delar av tsarfamiljen med uppvaktning under vistelsen i Tobolsk. Tsar Nikolaus med skägg längst i v.

en sidoordnad regering, redo till vilka desperata åtgärder som helst.

Första tiden i Tobolsk blev för den internerade tsarfamiljen ungefär som i Tsarskoje Selo. Men snart försämrades förhållandena. De till tsarfamiljen anslagna medlen blev ej ordentligt utbetalade.

Landsförräderi

Kriget mot Tyskland gick allt sämre. Den offensiv, som Kerenskij satte igång i juli 1917, misslyckades delvis genom den bolsjevikiska agitationen bland soldaterna.

Detta var landsförräderi, eftersom den tyska generalstaben betalade bolsjevikernas verksamhet. Tyskarna möjliggjorde, att den landsflyktige Lenin kunde komma tillbaka till Ryssland i april 1917 – han fördes med en plomberad järnvägsvagn genom Sverige och Finland.

Efter sitt makttillträde i november 1917 inledde Lenin och hans "folkkommissarie för utrikes ärenden" Trotskij, nästan omedelbart förhandlingar om vapenstillstånd och separatfred med tyskarna, som nu stod ända framme i Brest-Litovsk i östra Polen. Tyskarna önskade tsarens underskrift på

fredsdokumenten, som skulle ge separat-fred med Ryssland. Men tsaren och hans familj fördes till Jekaterinburg. Om detta berodde på tsarens vägran att underteckna dokumenten eller på nya order från Moskva har aldrig utretts. Freden i Brest-Litovsk slöts utan tsarens underskrift den 3 mars 1918. Ryssland förlorade de baltiska staterna, sin del av Polen samt protektoratet Finland. Bolsjevikerna spred ryktet, att den försvunna tsarfamiljen lyckats fly.

Verkligheten kom fram först efter flera månader, då den vita armén från Sibirien trängt fram långt i väster. Amiral Koltjaks undersökningskommission arbetade länge och omsorgsfullt, och tack vare den engelske journalisten Robert Wilton kom sanningen fram till allmänhetens kännedom.

I Jekaterinburg blev vistelsen mycket värre än i Tobolsk, där det fanns en stor gårdsplan dit fångarna kunde gå efter behag. Tsaren sysselsatte sig med vedhuggning. Men i Jekaterinburg satt man som i en bur utan möjlighet att lämna rummen. Varje dag blev en lång plåga. Maten var dålig, och fängvakterna gjorde allt för att bringa de olyckliga till förtvivlan. Maten kom från sovjetens kök. På tsarens önskan intog tjänstefolket måltiderna tillsammans med tsarfamiljen.

Bestick fanns inte tillräckligt; i tur och ordning fick man använda kniv, gaffel och sked. Under måltiderna kom vaktmanskapet in och fyllde nästan hela rummet. Männena satte sig vid bordet, tog med smutsiga fingrar mat direkt från kärlen, knuffade tsaren och tsaritsan och sparade inte på oanständiga ord. Vakterna var inte sällan berusade, sjöng revolutionssånger, stod utanför toalettrummen och ropade skamligheter när storfurstinnorna gick dit. På så sätt gick det till under maj och första delen av juni. Befälet gjorde ingenting. Även stölder förekom.

Efter hand inträdde någon förbättring. Fångarnas tappra uppträdande började inverka på vakterna, och kosten förbättrades. Nunnorna från ett närbeläget kloster kom med mjölk, ägg, smör och grönsaker utan att hindras av vakterna.

"Letternas" bödelstjänst

Den 4 juli 1918 tillträdde en ny befälhavare för vakten, Jankel Jurovskij. Gåvorna stoppades och de ryska vakterna fick yttre tjänstgöring. De ersattes av tio man ur säkerhetsorganet Tjekan, som där utförde bödelstjänst. Dessa kallades för "letternas".

Måndagen den 15 juli kom nunnorna med mjölk, det enda de fick leverera. Jurovskij tog emot dem och gav en oväntad beställning: "I morgon skall ni ta med några tjug ägg". Det visade sig sedan, att dessa ägg var avsedda för vakterna efter mordgåringen. Nästa dag, den 16 juli, kom nunnorna med ägg och mjölk. Det var tsarfamiljens sista dag i livet. Då bortfördes kökspojken Sednev från huset, eftersom han varit tronföljaren Aleksejs lek-kamrat.

Klockan sju på kvällen gav Jurovskij order om att insamla revolverar hos vaktmanskapet. Han meddelade Pavel Medviedev, en av de få ryssar som var med vid slutet, hur avrättningarna skulle försiggå. Vid midnatt började Jurovskij sitt arbete. Han meddelade, att fara hotade tsarfamiljen och tjänstefolket och att de måste lämna staden. Alla steg upp och klädde sig i all hast. Jurovskij gick före och fångarna för-

Storfurstinnan Anastasias öde har eggat eftervärldens fantasi.

des ner i undre våningen. Offren följde med utan misstankar. De tog med sig det allra nödvändigaste, som för en resa. Den blödersjuka Aleksej kunde inte stå på benen. Närvarande förutom tsar Nikolaus och tsaritsan Alexandra var tsarens livmedikus doktor Botkin, de fyra storfurstinnorna Olga, Tatjana, Maria och Anastasia samt kocken Haritonov, lakejen Trupp och kammарjungfrun Demidova.

Alla väntade på signalen för avresan. Efter någon minut kom bödlarna in i rummet. Dessa var förutom Jurovskij fyra ryssar och sju "letter", sammanlagt tolv personer. Offren började nu förstå vad som väntade dem. Jurovskij gick fram till tsaren och sade: "Era släktingar vill rädda er, men det skall inte lyckas. Vi skall döda er". Tsaren hann ingenting säga utom att mumla: "Vad menas"?

I samma ögonblick avlossades tolv revolverskott, varefter den ena salvan efter den andra följde. Döden blev ögonblicklig för tsaren, tsaritsan, tre av döttrarna och Trupp. Storfurstinnan Anastasia levde ännu, hon skrek och fäktade med armarna.

Jurovskij sköt några skott. De övriga döddes med bajonetter. Härefter höljdes liken med tygstycken och lades på en lastbil. Mördarna hade ont om tid och ville fara iväg innan det ljusnade. De hann därför inte plundra liken fullständigt utan fick endast med sig klockor och armband.

Sanningen kom i dagen

Lastbilen körde ut i skogen norr om staden. Vid en övergiven gruva hade man funnit en lämplig plats där kropparna kunde förintas. Liken styckades och övergöts med bensin som antändes. Då detta tillvägagångssätt inte var tillräckligt anskaffades svavelsyra. Resterna kastades ner i ett gruvhål.

Förövarna ansåg nu att alla spår var utplånade. Alltjämt hölls vakt vid det hus där tsarfamiljen bott, och stadens invånare misstänkte ingenting. Först efter några dagar, den 20 juli, fick Jekaterinburgs befolkning veta att "den blodige bödeln" Nikolaj (Nikolaus) Romanov blivit avrättad. Sovjetregeringen i Moskva tillkännagav, att man med hänsyn till de "tjeckoslovakiska bandens" framryckning mot Jekaterinburg nödgats avrätta tsaren för att hindra dennes fritagning. Det upplystes att hans hustru och son förts till ett säkrare ställe.

Sanningen kom i dagen först efter flera månader, då Koltjaks vita trupper besatt guvernementet i Perm. Det var lätt att finna platsen i skogen, då det fanns många vittnen till mystiska förehavanden. En mängd föremål, vilka identifierades som tillhöriga de försvunna, påträffades. Vidare fann man ett käkben med löständer som tillhört doktor Botkin; ett finger, troligen avhugget i syfte att komma åt en ring, var tydligen kejsarinnans. En mängd spännen, knappar och örhängen påträffades nertrampade i marken. Ett ovanligt stort antal ädelstenar, pärlor och mindre smycken, vilka storfurstinnorna antagligen haft insydda i kläderna, kom även i dagen.

Bland tsarens släktingar fanns även kejsar Wilhelm II av Tyskland. Släktskapet kunde dock inte förhindra kriget mellan de båda länderna.

Fotnot: Artikeln baseras på uppgifter ur en bok av den engelske journalisten Robert Wilton, tidningen *Times* korrespondent i Petrograd (S:t Petersburg). Wilton medföljde den vita armé, som några månader efter mordet erövrade Jekaterinburg.

Gamla och nya rön om Raoul Wallenberg och Adolf Eichmann

Av Gunnar Palm

Adolf Eichmann föddes 1906 i tyska Solingen men växte upp i österrikiska Linz, där han lämnade skolan utan examen. Han förlorade flera jobb, gick med i nazistpartiet och lyckades bli anställd vid SS säkerhetstjänst (SS-SD) i Berlin. Där fick han rykte som expert på judefrågor, vilka han envist studerade bland annat vid ett kort besök i Haifa 1937.

Men Eichmann blev aldrig någon av hjärnorna bakom Förintelsen; hans begåvning var överhuvud taget begränsad. Inom SS steg han till den grad som motsvarade överstelöjtnant. Drivkrafterna bakom Eichmanns konsekventa grymhet i sitt arbete är svåra att förstå, men hans starka disciplin var troligen en av dem. Den räcker dock inte. I sin klassiska studie såg Hannah Arendt honom som ondskan personifierad: *Eichmann in Jerusalem. A Report on the Banality of Evil* (New York 1963).

En virrig nazistledning hade först inga klara idéer om hur den skulle handla i "judefrågan" men skärpte gradvis politiken: trakasserier, Nürnberg-lagarna, Kristallnatten, "Slutlösningen". Hitler fattade beslutet 1941 och meddelade de övriga nazistledarna muntligt. Heydrich (chef för SS-SD) bad Eichmann om praktisk hjälp och ledde sedan Wannsee-konferensen där rutinerna i Förintelsen lades fast. SS-styrkor som mördat judar i spåren efter den framryckande armén blev ersatta av fasta dödsläger i Polen, där mordet skedde industriellt med giftgas. Eichmanns uppgift blev att driva samman judarna och frakta dem till dödslägren. Detta gjorde han systematiskt i alla tyskockuperade områden, sist i Ungern.

Raoul Wallenberg

föddes 1912 på Lidingö. Fadern, vars familj var välkänd, dog före sonens födelse. Modern hade avlägset judiskt påbrå. Raoul gled snabbt genom skolan i Stockholm och läste till arkitekt vid University of Michigan, Ann Arbor. Han förefaller ha uppskattat den fria och öppna livsstilen i

Räddningen: Budapest 1944. Judarna skall deporteras. De svenska hjälpinstituterna. Så heter en ny bok innehållande UD-dokument som vittnar om fallet Raoul Wallenberg.

USA.

Släktens kontakter gav honom bankpraktik i många städer världen runt, bland annat i Haifa 1937 – samtidigt med Eichmanns besök i staden, tillfälligtvis. I sina brev till farfadern trodde Raoul sig inte skapt för bankarbete. Han var mycket samhällsintresserad och man anar en önskan om mer "meningsfulla" sysslor... På bio i Stockholm, med system Nina, uppskattade han starkt Leslie Howards roll i *Pimpernel Smith* och sade sig vilja göra något liknande.

Fram till 1944 arbetade Raoul på Mellan-europeiska Handels AB, ägt av en ungre, och reste över Europa. Hans bakgrund, praktik och språkkunskaper gjorde honom lämpad för arbetet. Våren 1944 blev han

RÄDDNINGEN Budapest 1944 JUDARNA SKALL DEPORTERAS

DE SVENSKA HJÄLPINSATSERNA

Rapporter ur UD:s arkiv

INLEDNING AV PER ANGER

kontaktad av USAs Stockholms-ambasad, som ville erbjuda honom en uppgift i Ungern.

Budapest 1944

Förintelsen kom sent till Ungern. Formellt var landet allierat med Tyskland, sände trupper till östfronten men levde lugnt och med Europas bästa matstandard. Hitler klagade över ungrarnas svaga krigsinsats, höga levnadsnivå, liberala politik mot judarna och hemliga kontakter med de västallierade. Därför lät han ockupera landet i mars 1944 och tillsätta en marionettregering.

Samtidigt anlände Eichmann till Budapest för att organisera transporterna till dödslägren i Polen. Vid den tidpunkten

bodde ca 800 000 judar i Ungern, däribland många som flytt undan tysk ockupation i andra länder. Eichmann med hantlangare hade hunnit skaffa smidiga rutiner, tömde snabbt landsbygden och småstäderna på så kallat "judematerial" samt fraktade dem till Auschwitz med tåg. Dessa transporter fick förtur framför leveranserna av vapen till tyska armén.

På försommaren 1944 återstod 200 000 judar i själva Budapest. De var inte längre ryggraden i stadens ekonomiska liv eftersom de stegvis blivit utestängda från alla yrken. Eichmann planerade fortsatt deportering. Nu började världen inse att Europas sista rest av judisk civilisation höll på att utplånas. Vad som hände i dödslägren var delvis känt, och kunskapen ökade när "Auschwitz-protokollet" spreds den sommaren – en detaljerad skildring skriven av två slovakiska judar som lyckats fly.

USAs myndigheter och hjälporganisationer trädde in. De ville placera en svensk specialist på vår Budapest-legation för att bistå Ungerns judar och rapportera om saken. Uppdraget gick till Raoul Wallenberg som strax avreste, beväpnad med svenskt diplomatpass och amerikanska pengar.

Skyddspasset

"Wallenberg anlände till legationen den 9 juli 1944 med en för en diplomat något ovanlig utrustning bestående av två ryggsäckar, en sovsäck, en vindtygsrock och en revolver", skrev Per Anger i *Med Raoul Wallenberg i Budapest* (Norstedts, Stockholm 1985). Anger var legationssekreterare i Budapest. Hans ögonvittnesskildring är den mest sakliga. Han berättade också, i boken och vid en intervju nyligen, hur svenska legationen gjort en insats redan före Wallenbergs ankomst. Cirka 700 ungerska judar hade fått provisoriska pass och andra dokument som räddade dem från deportering.

Men kaos hotade i Budapest. Ungerska nazister (pilkorsare) grep judar på gatan, sköt dem eller förde dem till läger för vidare transport. Samtidigt närmade sig Röda armén från öster. Räddningen bräddskade och kunde genom Raoul Wallenberg lägga in en högre växel. Denne uppfann ett nytt dokument, skyddspasset, som ställde bäraren och hans bostad under legationens beskydd i väntan på avresan till Sverige. Passet ville imponera på byråkratsjälur: vapnet Tre kronor,

Den välkända bilden av Raoul Wallenberg, otaliga ungerska judars räddare undan Eichmanns dödspatruller i Budapest.

legationschefens underskrift, stämpel, text på tyska/ungerska samt bärarens foto. Legationen fick ungerska utrikesministeriets tillstånd att utfärda 5000 skyddspass (men tryckte fler). Dessutom hyrdes en rad hus i Budapest där passbärarna fick vistas under svensk flagga. Skyddet visade sig ofta, men inte alltid, effektivt. Sammanlagt bodde cirka 20 000 judar i svenskhusen, och man förstår lätt att de flesta hade mycket avlägsen anknytning till Sverige via familj eller firma.

Wallenberg fick många gånger rycka ut och rädda "svenska" judar. Officerarna vek undan när han hotade gå till högre instans. Han talade den sorts tyska de begrep. Ungerska vakter erbjöd snarast mindre motstånd: många pilkorsare var misslyckade figurer vilkas självförtroende satt i uniformen. Även de föll vanligen till föga inför Raoul Wallenbergs auktoritet och framåtanda ("chutz-pah").

Legationen bas

Legationen blev Wallenbergs oumbärliga bas. Endast en officiell representant för det neutrala Sverige, som det förlorande Tyskland önskade stå väl med, kunde göra en sådan insats. Dessutom fick han hela personalen att göra mer än plikten krävde. En nytviven dokumentsamling visar legationens arbete och innehåller dessutom "Auschwitzprotokollet". Den heter *Räddningen. Budapest 1944* (Fischer & Co

1998), tillkommen på Per Angers initiativ. UD planerar en ny vitbok i Wallenberg-ärendet till nästa år. För övrigt bör nämnas att även andra neutrala staters legationer räddade ungerska judar från deportering (Schweiz, Spanien, Portugal med flera).

Oktober 1944: läget i Budapest skärptes ytterligare, då pilkorsarna tog makten genom en statskupp stödd av tyskarna. Eichmann besökte åter staden för att fullborda likvideringen av Ungerns judar. Då järnvägen Budapest-Auschwitz var stängd, drev tyskarna cirka 40 000 judar till fots den 24 mil långa sträckan mot Tysklands (det vill säga Österrikes) gräns i novemberkylan. Många omkom eller mördades på vägen.

Wallenberg räddade omkring tusen av dödsmarschens deltagare. Liksom tidigare, då han ryckt loss judar ur järnvägsvagnarna som just skulle avgå mot Polen, spelade han med en kombination av legala argument och ren bluff. Han fick exempelvis tyska vakter att frisläppa fångar som saknade skyddspass men kunde visa upp hyreskvitton eller glasögonrecept på ungerska. Pimpernel Smith hade inte gjort det bättre!

Ofta överlistade Wallenberg således Eichmann (siffror över räddade, se nedan). Det gjorde han även när de träffades, kan man säga. Flera gånger förhandlade de i praktiska frågor och en gång bjöd Wallenberg på middag. Detta skedde hemma hos

attachén Lars Berg, enligt dennes Budapest-bok (1949). Över kaffe och cognac utspelades en diskussion som eftervärlden borde fått höra, men tyvärr fanns ingen mikrofon och Bergs skildring är ofullständig.

Eichmann hotade

Diskussionen rörde två ämnen – krigsutsikterna och nazismens ideer. Wallenberg vann i båda grenarna. Han drog undan gardinen, visade eldskenet från ryskt artilleri mot natthimlen, sade att Tyskland snart skulle förlora och bad Eichmann avbryta jüdeförföljelsen. Eichmann medgav att kriget var över men ämnade slutföra sitt arbete, då han personligen inte räknade med någon misskund när kanoerna tystnade.

I det andra ämnet - nazismen - sviker källan. Enligt Berg sade Eichmann lamt att han egentligen aldrig hatat judarna, detta som svar på Wallenbergs "lysande" argument vilka dock inte framgår. Nu hade han säkert ingen svårighet att slå ikull rasfantasierna som utgör nazismens kärna, och Eichmann var ingen tränad debattör. Man skildes under hövliga former, men Eichmann hotade röja Wallenberg ur vägen om denne fortsatte att hindra jude-transporterna. Några dagar senare krossade en tysk lastvagn Wallenbergs bil som råkade vara tom. Uppringd, svarade Eichmann: "Jag sade ju att olyckor kan inträffa". För övrigt tänkte han låta skjuta "judehunden" Wallenberg, meddelade han en svensk anställd vid Röda korset, vilket medförde svensk protest och en reprimand från Berlin till Eichmann.

Vid årsskiftet 1944-45 fanns cirka 70 000 judar inspärrade i Budapests slutna ghetto. Pölkorsarna tycks ha planerat att döda samtliga just innan Röda armén intog staden. Det hade varit tekniskt genomförbart med kulspjut och dynamit. Men Wallenberg lyckades först bistå ghyttot med livsmedels-transporter, sedan förmå den lokale tyske armégeneralen att hindra massakern.

Befriade 90 000

Andra världskriget och Förintelsen har blivit försummade i svenska skolan, som framgår av opinionstester bland gymnastier. En följd blev regeringens lovvärda åtgärd att låta skriva en bok i ämnet, ...om detta må ni berätta... av Paul A. Levine och Stephane Bruchfeld (Regeringskansliet, Stockholm 1998). Den sändes till

landets samtliga skolbarnsföräldrar och för övrigt till alla som önskar den.

Facit av Raoul Wallenbergs insats i Budapest? Som framgår ovan, befriade han omkring 90 000 judar från den tyska dödsmaskinen. Hur många av dem som annars hade dött är naturligtvis svårt att avgöra. Man vågar gissa att han räddade livet på flera tiotusental människor. Inte så få av dem har senare kommit fram och tackat Per Anger, efter föredrag i USA, Kanada, Australien, England, Frankrike och andra platser. Raoul Wallenberg var också, som Anger skrev:

"...en man som genom sitt mod och sin gärning blivit en symbol i kampen för frihet och mänskliga rättigheter".

Eichmann 1945-62

Efter krigsslutet satt Eichmann i amerikanskt fångläger, flydde och drev omkring i Tyskland flera år. Han fick hjälp av vissa katolska präster och det nazistiska revanschorganet ODESSA (Organisation der ehemaligen SS-Angehörigen). Utrustad med håtbiljett och falskt pass seglade han över Atlanten år 1950.

Åren 1950-60 levde han i Argentina med olika jobb och slutligen på Mercedes-fabriken som ligger i San Fernando, en förort till Buenos Aires. Under president Peron fick så många nazistiska krigsförbrytare fristad i landet, att man kan fylla alfabetet A-Z med deras namn. Den senaste argentinska boken i ämnet skrev tidningsmannen Jorge Camarasa: *ODESSA al sur* (Planeta, Buenos Aires 1996).

Simon Wiesenthal hjälpte den israeliska säkerhetstjänsten att spåra Eichmann. Denne blev kidnappad 1960 utanför sitt hus i San Fernando av en grupp israeler under ledning av Isser Harel, vars bok *The House on Garibaldi Street* (André Deutsch, London 1975) är spännande... Artikelförfattaren har sett huset.

Adolf Eichmann fördes till Israel, blev förhörd, åtalad och dömd till döden för brott mot mänskligheten. Ansökan om nåd avtog domstolen bland annat med orden: "...tror vi inte att någon medlem av människosläktet kan tänkas vilja dela jorden med er". När han avrättades 1962 ville ingen förneka att rättvisan segrat.

Wallenberg 1945-?

I januari 1945 befriade Röda armén Budapest. De flesta ungrare ler bittert åt ordet "befria" och Wallenberg har rätt att göra

sammaledes. Som bekant försvann han i sovjetrysk fångenskap. Detta är inte platsen att upprepa alla turerna i fallet Raoul Wallenberg, då mycket är publicerat. Rader av vittnen har berättat om kontakter med en Raoul Wallenberg-lik fånge; somliga verkar trovärdiga. Men hela tiden har de svenska myndigheterna handlat både likgiltigt och räddhåga.

En gammal myt bör avlivas, som säger att sådant agerande hängde samman med Sveriges, eller Wallenberg-företagens, beroende av Sovjetunionen som handelspartner. Landet blev allt mer ett ekonomiskt fiasko som aldrig representerade ens 2 % av Sveriges export respektive import, på grund av svag köpkraft respektive undermåliga produkter.

Omkring 1980 vaknade världsoptionen och Wallenberg hedrades med gatunamn, statyer, amerikanskt hedersmedborgarskap med mera. På ett monument i London avtäckt 1997 står orden:

The 20th century spawned two of history's vilest tyrannies. Raoul Wallenberg outwitted the first but was swallowed up by the second.

Antisemitismens rötter

Judehat och antisemitism går avsevärt längre tillbaka i tiden än till den nationalsocialistiska epoken 1933-45. Dess första våldsamma yttranden skedde redan i Egypten i samband med det judiska slaveriet, något som ledde till uttåget ur Egypten. Nästa väg av omfattande jüdeförföljelser kom i samband med den romerska ockupationen och nådde sin kulmen med förstörelsen av det heliga templet och Jerusalems förstörelse.

Ryssland och östra Europa är av hävd antisemitiska härdar, omvittnat av bland andra *Contra*-medarbetaren Marek Zyto i den nyutkomna boken *I väntan på Messias*. Den förmedeltida ryska *Nestorskrönikan* (Brutus Östlings bokförlag Symposion 1998) omnämner också exempel på jüdeförföljelser år 1113: "Men folket i Kiev plundrade tusenmannen Putijatats gård, överföll judarna och plundrade dem...och de skall plundra bara Putijatats gård eller hundramännens, utan också judarna...".

Tommy Hansson

BREV TILL CONTRA

Nobelpris, hyckleri och kommunism

José Saramago (årets nobelpristagare i litteratur) borde läsa Lessing! Uppmanade Mats Johansson på SvDs ledarsida 1998-10-29. Doris Lessing har i boken *Vandra i skuggan* gjort avbön efter många år som "hundrafemtioprocentig" prosovjetisk intellektuell. Att ha hyllat Stalin med flera massmördare är inte mycket att tala om; det brukar räcka med en avbön så är saken ur världen. Riktigt så långt gick inte Mats Johansson, men skrev att "Dock är hon [Lessing] mer ärbär än de som fortfarande vandrar i den totalitära skuggan" 1997-02-12 hade SvDs kultursida en artikel om Ezra Pound, som, enligt rubriken, "aldrig kan tvättas riktigt ren". Pound hade nämligen haft samma negativa inställning till kapitalism och materialism som Saramago, men i motsats till denne icke anslutit sig till kommunismen utan till Mussolini och fascismen, som han bedömde bäst kunde bekämpa dessa olidliga fenomen, och under kriget gjort propaganda i italiensk radio. I Pounds fall hjälper, som framgår, ingen ånger. Han är för evigt komprometterad. Detta kan jämföras med att IKEA-skaparen Ingvar Kamprad i de övre tonåren haft visst samröre med "fascister och nazister" (Nysvenska Rörelsen), en ungdomssynd för vilken han vid över 70 års ålder ännu förföljes. Då han nyligen var gäst hos Gunnel Werner i TV kom hon – som väntat – omedelbart in på hans "fascistiska" förflutna. Om han i stället varit medlem i någon kommunistisk förening, som förnekat massmorden i kommunismens namn eller åtminstone bagatelliserat dem med "städning av horhuset" eller dylikt hade det snarast ansetts som något hedrande. Det finns tydligen – ännu – inga gränser för det politiska hyckleriet. Statsminister Göran Perssons initiativ till boken "Om detta må ni berätta" kan ge honom anledning till ånger. Här och där reses nu krav på en motsvarande information om de kommunistiska förintelserna. Om Persson blir tvungen att ge efter för denna opinion kanske kommunisterna i riksdagen inte längre kan betraktas som rumsrena samar-

betspartners utan kanske i nyliberal anda måste isoleras?

Magnus Cappelin

Svenska Akademien har en sällsynt och osmaklig förmåga att leta fram kommunister bland pristagarna. Ta till exempel 1982, när Akademien ansåg att det var dags att belöna en latinamerikansk författare. Den litterära världen var rörande ense om att kontinentens främste författare var Mario Vargas Llosa från Peru, men han var ju nyliberal och kunde alltså inte få priset. Istället tilldelades kommunisten Gabriel García Márquez från Colombia Nobelpriset. Både årets pristagare och förra årets (italienaren Dario Fo) är kommunister.

Redaktionen

De kristna angriper Syriens närvaro

En nyhet från Beirut som garanterat inte hamnar i topp på pressens rapportering är att maroniternas kardinal Nasrallah Butros Sfeir den 31 augusti gick ut offentligt och bland annat kritiserade den syrisk närvaron i Libanon. Sfeir var oroad för landets självständighet och hävdade dessutom att landet behöver reformer för att lösa trängande sociala och ekonomiska problem. Kardinalen fokuserade inte bara på förhållandet att landet fortfarande hyser 40 000 syrisk soldater, men också flera hundratusen gästarbetare, många av dem från Syrien. Landet har efter hans mening inte återvunnit sin suveränitet och oavhängighet. Libanon lider fortfarande av att hälften av landets kristna befolkning, ungefär en halv miljon människor, har lämnat landet.

Maroniternas ledare pekar på att ett väsentligt hinder för att Libanon ska kunna resa sig ur askan och återigen ansluta sig till kretsen av fria och oavhängiga nationer efter nästan tio års blodigt inbördeskrig. Utan ett totalt och villkorslöst tillbakadragande av både syrisk och israelisk soldater från Libanon, är inte detta möjligt. Landet

måste nu få möjlighet att styra sig själv utan syrisk inblandning. Idag fattas alla viktiga beslut "efter konsultationer" i Damaskus.

Sfeirs uppmaning är helt i linje med påvens uttalande då han i maj förra året besökte Libanon. Libanon måste nu få hjälp av det internationella samfundet för att återvinna sin oavhängighet och suveränitet. FN-styrkornas mandat måste ändras, så att de kan utplaceras längs Libanons gränser mot Israel och Syrien, och det måste ordnas fria val under FN:s övervakning.

Nils Tore Gjerde

Trotskyj – inte Stalin

I *Contra* nummer 4/1998 såg jag ett faktafel som jag gärna vill rätta till. I artikeln om Mannerheim står det att när Petrograd höll på att falla i de vitas händer på hösten 1919, skickade bolsjevikerna Stalin till skådeplatsen.

Det var i själva verket Trotskyj som skickades ut för att göra slag i saken. Trotskyj hade återvänt till Moskva och övertalade Lenin att Petrograd måste hållas till varje pris. Lenin tillät honom att göra ett försök och tack vare Trotskyj hölls staden tills de röda kunde gå till motoffensiv.

Vi *Contra*-läsare tycker nog spontant att den ene massmördar-kommunisten är den andre lik, men jag tycker nog ändå att uppgiften var intressant. Det är beklagligt att medgä det, men Trotskyj räddade nog revolutionen med sin insats. Utöver att rädda (hålla?) Petrograd skapade han som bekant Röda armén. Han måste ha varit en människa med ovanliga talanger. Jag har faktiskt till och med hört officerare i den svenska armén uttrycka sin beundran för honom. Det är inte många förunnat att få ett positivt eftermäle av så skilda grupper som Trotskyj fått.

Utöver sina oorganisatoriska talanger var Trotskyj en riktig skrytmåns som gärna framställde sig som bäst i alla lägen. Speciellt i självbiografen *Mitt liv*. Mer balanserad, men ingalunda objektiv, är Isaac Deutschers

BOK-NYTT

Palme-mordets nakna fakta

Av alla böcker som skrivits om mordet på Olof Palme torde Ingemar Krusells i år utkomna *Palmemordets nakna fakta* vara den mest vederhäftiga och informativa. Krusell, född 1934, inledde sin yrkesbana som polisman 1956 och har under årens lopp hunnit med att vara såväl ordnings- som kriminalpolis i en rad olika kapaciteter. 1975 handhade han förundersökningen av RAFs terroristattentat mot Västtyskland ambassad i Stockholm och kommanderades i mars 1986 av Hans Holmér till Bundeskriminalamt i Wiesbaden i samband med Palme-utredningen. Krusell fungerade som "Palmerummets" förbindelseman till bland annat tyska säkerhetspolisen (BKA-ST) och författningsskyddet (BfV) i Köln.

Från och med mars 1988 var Krusell biträdande spaningschef och ställföreträdare för Hans Ölvebro i rikskriminalens nya mordspaningsorganisation RK-A2 (Palmegruppen). 1988-89 ledde han förundersökningsåtgärder i utlandet beträffande extremistorganisationerna PKK och Ustasja. Efter hand kom dock Krusell mer och mer till insikt om att det inte var någon internationell konspiration som låg bakom mordet på Olof Palme, utan en ensam gärningsman – noga taget Christer Pettersson ("Bajonettmannen", som i julruschen i Stockholm 1970 stack ner en för honom okänd människa med bajonett. Pettersson skröt senare utan någon som helst ånger med hur han vridit om bajonetten och sett dödsängesten lysa i offrets ögon).

Med den inställningen fann sig Krusell småningom föreläsa att lämna sina Palme-relaterade uppdrag och blev 1990 kommissarie på rikskriminalens enhet för underrättelseförfarande och därefter fram till sin garantipension 1995 kriminalchef i Farsta.

Ingemar Krusell skildrar på ett mycket kritiskt sätt med sin lägmälda poliskanslissvenska delar av den hittills förda Palme-

utredningen. Holmér får ordentligt på tafs för sin ödesdigra fixering kring "huvudspåret", det vill säga den teoretiskt inte helt orimliga tanken att PKK skulle ha mördat Palme, och för sin egocentricitet. Holmér och hans epigoner – bland andra "Verbale Ebbe" Carlsson, Walter Kegö och Jan-Henrik Barrling – betedde sig i sitt nit emellertid polisiärt bakvänt: de utgick från en viss teori och sökte därefter få fakta att inordna sig i enlighet med denna, medan de rätteligen skulle ha gjort precis tvärtom. Även Holmérs efterträdare Hans Ölvebro får sig en skrapa för sitt överdrivna pedanteri. Vidare är Krusell inte nådig mot de mer eller mindre uppenbara knasbollarna av typ Sven Anér, Lars Borgnäs, bröderna Poutiainen och Thomas Bresky vilka salufört ett antal olika spärt av typ

"polisspåret", "sydafrikaspåret" och så vidare som dagsens sanning.

Krusells oomkullrunkeliga slutsats är denna: "Det har sagts tidigare men det måste upprepas: Palmeutredningen måste med nödvändighet handla om Christer Pettersson såsom skäligen misstänkt för mordet, även om utredningsarbetet parallellt har ägnats åt sådana pseudo-företeelser som det s. k. 'Sydafrikaspåret' och liknande. När åtalet mot Christer Pettersson i november 1989 ogillades av Svea Hovrätt var det ju inte detsamma som att man utredningsmässigt lade ned hans ärende."

Som skäl för Petterssons gärningsmannaskap anför Krusell bland annat följande: en man motsvarande Petterssons signalement sågs av vittnen utanför Grand-biografen på Sveavägen under makarna Palmes biobesök; samme man sågs därefter längs den väg som beträddes av paret Palme, först på Sveavägens västra och därefter på dess östra sida; han iaktogs också väntande i hörnet vid färghandeln Dekorima i korsningen Sveavägen-Tunnelgatan; och, framförallt, identifierades han av Lisbeth Palme som den man som sköt hennes make och därefter lufsade vidare upp för Tunnelgatans trappor i riktning mot Johannes kyrka. Sannolikt omintetgjordes ett fällande av Pettersson genom Lisbeth Palmes arroganta uppträdande i samband med förhör och vittneskonfrontationer, något som fick höga jurister och så kallade rättspsykologer att negligera hennes klara identifiering av Christer Pettersson.

Krusell visar också att Christer Pettersson mycket väl kan ha haft tillgång till en Magnum-revolver av den typ som antas ha använts vid mordgärningen genom Petterssons kontakter med framlidne knarklangaren och spelklubbägaren Sigge

Cedergren. Eventuellt kan Pettersson från och till ha fungerat som skyddsvakt åt Cedergren och då fått disponera just ett vapen av detta slag. Krusell avfärdar hovrättens teoretiserande om att Pettersson var känd som användare av stickvapen och av den anledningen knappast brukade skjutvapen.

Ingemar Krusells bok rekommenderas den som tröttnat på allt spekulativt svammel beträffande Palmemord-fallet. Krusell har åstadkommit vad som bör bli standardverket kring detta spektakulära missdåd.

Tommy Hansson
Ingemar Krusell: Palmemordets nakna fakta. Fischer & Co. 355 sidor.

Skinnskallar

En bok som upphöjs till tidsdokument förväntar man sig ska ha ett budskap. Sådant fann jag tviverr inte i Lena Lilieroths rappt välskrivna samling av ögonblicksbilder ur skinnsens trista liv. Frågorna som sammanfattas i undertiteln lämnar hon obesvarade. Bokens syfte tycks vara att lugna: skinnsen är inte så farliga som de själva utger sig för att vara...

Ett och annat råd får man av skinnfansen: "När skinnsen ibland med armen i vädret vrålar Hata! Döda! så bör man skratta." Huruvida man också kan lägga sig och spela död (som vid möte med björn) står det inget om. Det får väl var och en pröva på egen risk. Dödshoten som de beundrade unga männen riktar mot den judiska folkspillran reducerar olika tillskyndare till ett minimum. Ett slags grovkorniga buspojksstreck!

Det är alltså inget fel att myndiga unga män klär sig skräckinjagande och drömmer om en ny vikingatid eller åtminstone ny Holocaust! Bör inte sådana omhändertars för psykvård? Det finns faktiskt mer att säga om de associationer boken väcker än dess innehåll.

Skinnsen är fulla med "visdom" om främst judarna. Enligt skinnöverhuvudet Magnus, numera minst 20 år, betalar alla konsumenter till judarna en "koscherskatt". Synd bara att författaren inte lätit honom berättat mera. Till exempel vilken myndighet eller vilka banker som förvaltar skatterna? När sker utbetalning och vad heter de judar som redan fått sina "andelar"? Det får vi inte veta. Skinnhuvudet Erik, numera minst 23 år, tyckte att "Det vore väl bra" om ytterligare 6 - 7 miljoner människor (judar) skulle dö.

"Judar har ställt till med så många problem...". Varje gång dialogen med skinnsen börjar bli högtintressant byter Lena temat. Om det sker av barnhärtighet med tanke på de tilltänkta offren - eller skinnsen - vet väl bara hon själv. Vid sidan av många påhittade utsagor om vilka judarna är för ena, hade det varit nyttigt att läsa "sanningen" i nazistisk tappning.

Jag är agnostiker och finner asatron vara humanare än mera kända religioner. Bortsett från de blodiga fejderna gudarna emellan, hotas ingen syndare att tvingas äta törne och dricka stinkande vätska, omvärd av

helvetets eviga flammor. Ingen belastas med arvssynd eller kollektiv synd för påstått gudamord. Skinnhuvudapostlarna är ute efter att rädda den nordiska rasens renhet.

Marek Zyto
Lena Liljeroth: *Skinnskallar. Rasister, nationalistier eller hyggliga unga män? Gedins förlag.*

Expressens nedgång och förfall

Ulf Nilson har verkat i *Expressen* under 32 år. Boken är, säger han, en managementstudie och ett självupplevt reportage. Nilson karakteriserar *Expressen* som en tidning på dekus med allmänt dålig ledning, illa genomtänkt styrelsearbete och vetlösa utnämningar. Efter det att Strömstedt lämnat sin post började det gå dåligt på tidningen. Författaren beskriver den slarviga planeringen, den oklinsliga ledningen, högfärden och liknöjdheten som präglade arbetet.

Nilsons bok prigras också av självvransakan. Han tar på sig en del av skulden. Christina Jutterström sade upp Nilson som

krönikör, helt i enlighet med *Expressens* policy och med dess föråldrade hierarkiska struktur, uppbyggd på starka män eller kvinnor i central ställning. Är de inte starka då rasar alltsammans ihop.

Efter denna bok blir det svårt att tala om Bonniers som den ädle och gode ägaren. Ryktet gör gällande att mariebergshöfdingen Bengt Braun ska ha legat bakom flera försök att sätta munkavle på Nilson. Braun ska ha försökt att få Nilson att avstå från att publicera sin bok. I bakgrunden fanns ett hot om vite på 250.000 kronor.

Bengt Braun avvisar påståendet att han skulle ha försökt att belägga Nilson med munkavle eller att han skulle ha försökt hindra boken om *Expressen*. Christina Jutterström säger: "Självklart får Ulf Nilson gärna ge ut vilka böcker han vill... mina medarbetare är dock uttrötta på att bli smutskastade av Ulf Nilson."

Pressmeddelande säger också att chefredaktör Jutterström inte varit inblandad.

Faktum kvarstår. Det var när Christina Jutterström inträdde på *Expressen*, som Ulf Nilson hamnade ute i kylan. Inte oväntat riktar Nilson sin kritik mot

just henne. På frågan till Nilson varför hon skulle vilja stoppa honom, svarar han: "För att jag inte är sosse, medan hon är kompis med sådana som Harry Schein - samme Schein som i sin bok ville få bort mig." Ulf Nilson säger sig inte ha någonting emot socialdemokrater, men han gillar inte "smygsossar". Ett ytterligare exempel om chefredaktör Jutterström: hon tillät inte Sahlin-affären på löpsedlarna de första dagarna. *Stränga order* att hålla historien nere.

På tal om tystandet av Nilson har det sagts att "hon ville visa att hon kan göra precis vad hon vill". Christina Jutterström har beskrivits som "en importvara från Sveriges Radios skyddade verkstäder, ingen journalist utan en chef som målmedvetet jagat makt, ryktbarhet och en plats i toppen". Hon har makten, säger Nilson - hon är "Familjens" förlängda arm.

Expressens nedgång och förfall är inte en bok om Ulf Nilson, det är en bok om *Expressen* efter Bo Strömstedt och Åke Ahrsjö - alltså den tid då det gått riktigt dåligt för tidningen.

Arne Sundström
Ulf Nilson: Expressens nedgång och förfall, Timbro.

CONTRA

I 1999

Contra kommer i kommande nummer av tidskriften att ta upp kubanska kommunisters propagandaverksamhet i Sverige. Vi kommer också att granska president Bill Clintons styre i USA. Monica Lewinsky är bara en liten del av alla de missförhållanden som råder i den amerikanska statsledningen. Vi kommer också att behandla frågan om våld i TV.

...kommer i februari